

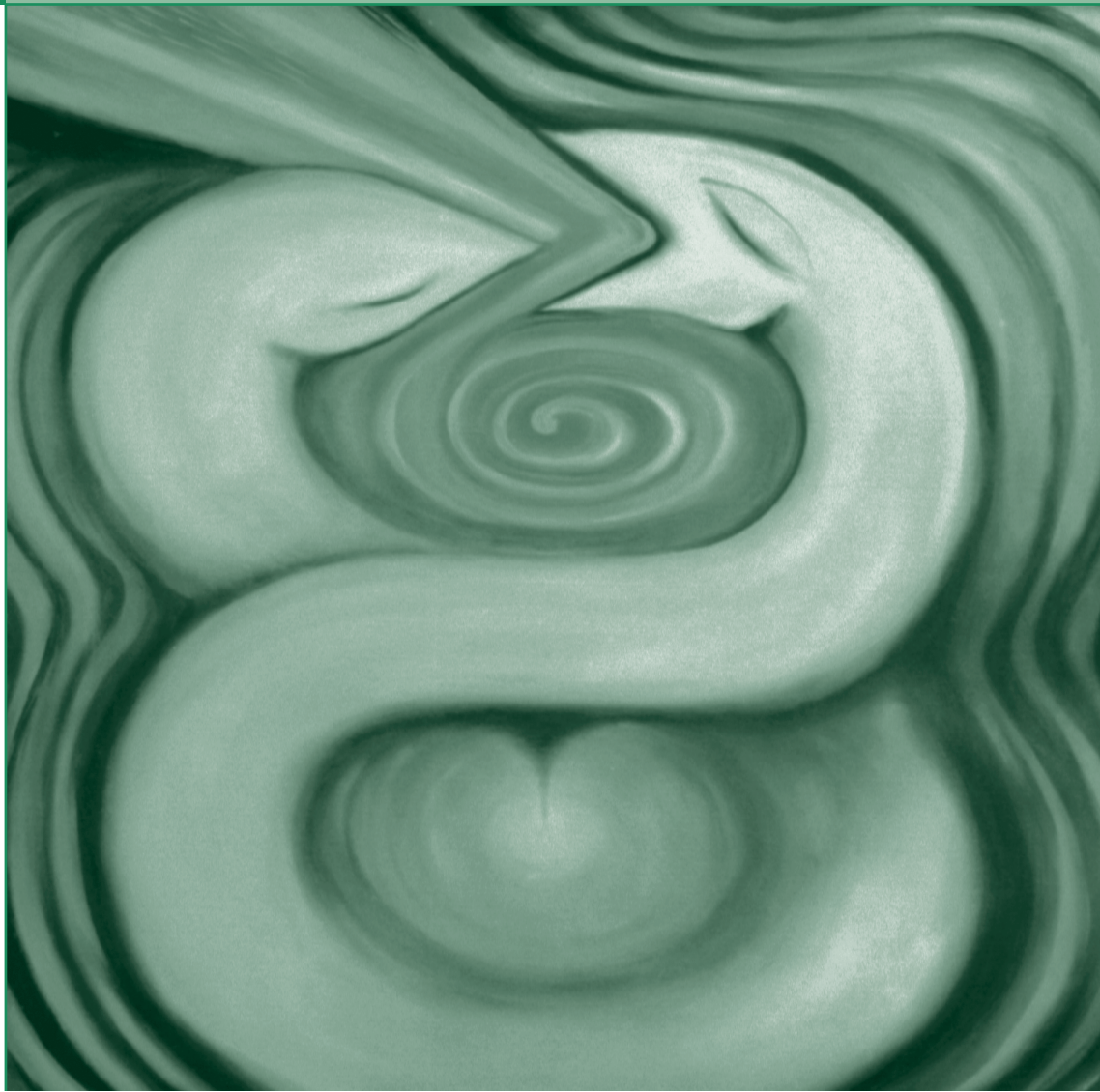

KROK

3

Ročník 5/2008

**Knihovnická
Revue
Olomouckého
Kraje**

OBSAH ČÍSLA

PRVNÍ KROK

Úvodník – *Roman Giebisch* 1

ROZHOVOR KROKU

Léta normalizace aneb co (kdo) všechno se najde v knihovně
– *Jitka Balatková s Libuší Hrabovou* 3
Tíseň s dobrým koncem aneb Krok do duše Renaty Charouskové
– *Irena Šindlářová s Renatou Charouskovou* 8

KNÍHOVNICTVÍ DRŽÍ KROK

Válečná kořist – společně evropské kulturní dědictví
– *Petra Kubíčková* 13
Jak jsme tančili s Romy – *Lenka Prucková, Radim Karlach* 17
Bibliofilské hnutí v českých zemích – *Martin Dyrnk* 19
Nejkrásnější české knihy roku 2007 – *Helena Stejskalová* 26
CASLIN 2008 hravý a inspirativní – *Helena Veličková* 30

O KROK DÁL

Nová Akropolis v novém sídle – *Petra Goliášová* 33

KROK V LITERATUŘE

Letní sonety Miroslava Kapinuse 37
Letecké prózy Ladislava Valouška – *Vlasta Hlůzová* 41
Literární motivy v díle Jany Jemelkové – *Bohumír Kolář* 45

KROK ZPĚT

Německý trojlístek k výročí Mnichova 1938 – *Štěpán Kohout* 48

KROK DO SVĚTA

Z balónu – *Lenka Prucková* 52

KROK INFORMUJE

Aktuality 55
Nové knihy: Městská knihovna ve Šternberku 56
Poezie ze šuplíku 56

REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI 57

Ilustrace na obálce Renata Charousková

KROK • Knihovnická revue Olomouckého kraje
Vydává Vědecká knihovna v Olomouci
Ročník 5., číslo 3, vychází čtyřikrát ročně

Vedoucí redaktorka: PhDr. Helena Veličková,
e-mail: velickova@vkol.cz
Odpovědný redaktor: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.
e-mail: roman@vkol.cz

Redakční rada:
Václava Jemelková,
e-mail: v.jemelkova@kr-olomoucky.cz
Mgr. Hana Bartošová,
e-mail: bartosova@olmuart.cz
PhDr. Miloš Kvapil,
e-mail: reditel@knihovna.cz

Adresa vydavatele a redakce:
Vědecká knihovna v Olomouci,
Bezručova 3, 779 11 Olomouc
Tel.: 585 205 311, fax: 585 225 774
e-mail: redakce@vkol.cz
IČO: 100625

Grafická úprava obálky: Ivana Perůtková
Kresby: Ing. Markéta Otavová
Technická redakce: Petr Jančík
Tisk: Polygrafické středisko
Univerzity Palackého v Olomouci
Biskupské nám. 1, 771 11 Olomouc

ISSN: 1214-6420 (tištěná verze)
1214-648X (elektronická verze)
Registrace: MK ČR E 6450

www.vkol.cz/krok

Uzávěrka čísla: 15. července 2008

Vážení čtenáři,

v našem Olomouckém kraji jsou nejkrásnější a nejlepší obecní knihovny na Přerovsku. Nevím čím to je, ale fakta hovoří jasně. Cenu Knihovna roku, kterou uděluje MK ČR k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích v kategorii základní knihovna získala v roce 2006 Obecní knihovna Radslavice na Přerovsku. Tato knihovna uspěla i v celostátním kole a získala zvláštní ocenění a diplom za nepřeborné množství akcí i mimo provozní dobu knihovny, za nadstandardní práci s dětskými čtenáři a za mimořádnou spolupráci se všemi dalšími organizacemi v místě. V Radslavicích mají prostě výborné komunitní centrum, které poskytuje prostor všem věkovým kategoriím uživatelů i díky bezbariérovému přístupu. Místní knihovna Všechnovice, také na Přerovsku, získala v roce 2007 v celostátním kole Knihovny roku opět zvláštní ocenění a diplom za vzornou spolupráci se samosprávou, díky čemuž knihovna působí v příjemně upravených prostorách a úspěšně využívá grantů pro svůj rozvoj. Kolegyně Lýdie Trlifajová je velmi aktivní v propagaci celoživotního vzdělávání, v rámci regionálních funkcí knihoven obsluhuje dalších dvanáct obecních knihoven a zapojuje se do všech celostátních akcí na podporu rozvoje četby. Mimořádné úspěchy má především v práci s dětským čtenářem v projektu Celé Česko čte dětem.

Ředitelka Knihovny města Olomouce RNDr. Lenka Prucková, která v našem kraji hodnotí nejlepší knihovny v rámci soutěže Vesnice roku jako krajská komisařka, i v roce 2008 vybrala jako nejlepší knihovnu našeho kraje knihovnu na Přerovsku – Obecní knihovnu Pavlovice u Přerova. Ab-

solutní převaha přerovských knihoven už mi byla trochu podezřelá, a tak jsme se s kolegyní Blankou do Pavlovic u Přerova vypravili. Pavlovice jsou malá obec a dopravní značení našich cest je tak špatné, že jsme Pavlovice dvakrát minuli a dojeli někam úplně jinam. Po využití automapy jsme dojeli do obce, ale umístění knihovny jsme netušili, naštěstí místní obyvatelé svoji knihovnu znají a tak nás nasměrovali. Knihovna je umístěna ve staré nevzhledné budově s šedou omítkou a do prvního patra vedou dřevěné, dosti prošlapané schody, které musí místní senioři při své cestě do knihovny jistě proklínat.

Mé zklamání z této „nejlepší“ knihovny zmizelo po seznámení s paní knihovnicí Danuší Sklenářovou a jejím manželem, který jí vydatně pomáhá. Obecní knihovna v Pavlovicích je totiž především o aktivních a zapálených lidech, kteří v této obci z knihovny vytváří mimořádné kulturní a komunitní centrum celé obce. Je to knihovna s duší, kde se setkávají lidé všech věkových kategorií a zájmů, děti z mateřské a základní školy i klienti z domova důchodců. V knihovně se pořádají pravidelné výstavy pro veřejnost, které se vážou k historii a současnosti obce, prezentuje se zde talent a zručnost obyvatel při výstavách ukázek ruční tvorby, ožívují se zapomenuté tradice. Nově rozšířené prostory obecní knihovny slouží celoročně k soutěžím a hrám dětí školního i předškolního věku, k besedám nad knihami, k tvorbě dekorací různými technikami dětmi i dospělými. Pro veřejnost byla vyhlášena fotosoutěž s názvem Pavlovice očima občanů, nezapomenutelná byla beseda dětí s výtvarníkem a grafikem Adolfem Dudkem a výborný byl také Týden čtení

v knihovně, kde každý den bylo zvolené jiné téma – čtení z kroniky obce, zábavné a poučné čtení, čtení o světcích a četba těch nejmenších svým rodičům a prarodičům a naopak.

I když jsme přijeli do knihovny v Pavlovicích u Přerova udělat jen několik fotografií, paní knihovnice a pan starosta nám věnovali hodinu svého času a hovořili o plánech přestěhování knihovny do nových bezbariérových prostor bývalé hasičské zbrojnice a dalším rozšiřování aktivit jejich výborné knihovny. Nevím jak dopadne letos celostátní kolo soutěže knihovna roku, ale Pavlovice u Přerova mají

můj hlas. Jako by se ještě stále nad přerovskými knihovnami vznášel dobrý duch bývalého metodického vedení Městské knihovny Přerov. Doufejme, že se tato podpora Městské knihovny Přerov obecním knihovnám bude dále rozvíjet a že nedávné boje této významné knihovny o ztrátu právní subjektivity jsou nadobro zažehnány.

Roman Giebisch

Léta normalizace aneb co (kdo) všechno se najde v knihovně

Kulatá výročí končící osmičkami se letos dotýkají nejen významných událostí v dějinách naší země, ale samozřejmě i řady lidí. Tito jubilanti jsou pro nás buď zcela anonymní, a těch je většina, nebo je léta známe, vážíme si jich, víme o nich,

že ve svém oboru něco znamenají a s některými z nich se dokonce přátelíme.

K těm druhým patří v mém případě paní profesorka Libuše Hrabová, CSc., historička obecných dějin středověku, jejíž kulaté narozeniny připadající na druhý říjen mne už před deseti lety inspirovaly k blahopřejnému a zároveň „výčtovému“ medailonu, který tehdy vyšel ve Střední Moravě. Když jsem si ho nedávno znovu četla, našla jsem v něm i několik řádek věnovaných rokům, které strávila paní profesorka v tehdejší Státní vědecké knihovně v Olomouci. A vzhledem k tomu, že už několik let bereme do rukou nový čtvrtletník olomoucké Vědecké knihovny, nebyl daleko nápad připomenout letošní jubileum paní profesorky rozhovorem o době, kterou strávila mezi knihami.

Mám dnes příležitost se tě zeptat na něco, o čem téměř nic nevím a nikdy jsem neměla možnost od tebe něco o tom slyšet: jaký je vlastně tvůj vztah ke knihovnám a k té olomoucké vědecké zvláště? Jaký je vůbec vztah historika ke knihovnám?

Na knihovnách mne fascinuje především bezprostřední setkávání s minulostí. Já vím, že nejsem v souladu se současnou historickou vědou, pro kterou je mnohem důležitější mínění nejnovější literatury o té či oné době, osobě nebo události v minulosti než výpověď tehdejších pramenů, mínění současníků událostí, pozůstatky jejich činnosti. Pro mne je autentická výpověď pramenů oním

dotekem minulosti, jímž se dostávám ke zřídlu, z něhož vycházejí proměny obrazu dějin dávné i nedávné doby, až k onomu nejaktuálnějšímu hodnocení, které zase brzy bude nahrazeno jiným a v něm se opět otiskne další posun lidských osudů. Možná, že historik soudobých dějin necítí tolik potřebu dotknout se počátku a sledovat pak proměny obrazu dějin, protože jeho výzkum a výsledek tohoto výzkumu vytváří mnohdy prvotní obraz dějin a má proto ohlas a působení, které ho přesvědčují o významu jeho výzkumu. Pro dějiny starších období, kde je zkoumaný okruh dění časově vzdálený, leží mezi ním a aktuálním působením výsledného obrazu četné proměny, jež zanechaly stopy v myšlení historika i v myšlení jeho čtenářů. Některé motivy obrazu vznikly jako odpovědi (někdy i mylné) na otázky předchozích dob a tradují se dále s velkou houževnatostí, jiné upadly (třeba neoprávněně) v zapomenutí. Jen nové vysvětlení dávných dějin a vývoje jejich obrazů směrem k současnosti dává historikovi starších dějin pocit oprávněnosti jeho výzkumů.

Já svou profesní dráhu vlastně ještě pořád trávím mezi archiváliemi, a to je přece jen něco jiného než život mezi knihami. S historiky se setkávám téměř denně, takže v knihovnách bych je možná tak často nehledala. S tebou je to však trochu jinak...

Jako správná archivářka máš jistě na mysli otázku, proč hledám setkání s minulostí v knihovnách a ne v archivech, kde je uloženo nepřeberné množství pramenů – skutečných pozůstatků lidské činnosti v minulosti. Jedním z důvodů je skutečnost, že jsem si zvolila středověk jako dobu pro svůj výzkum, a to dokonce spíše jeho starší etapu do 14. století, kdy archivní materiály úředního

charakteru nejsou nejbohatší. Listiny vydávali panovníci a církevní instituce, účty a soupisy majetků se dochovaly zřídka. Z oné doby převažují vyprávěcí prameny, nabízející nám vlastní obrazy dějin v jejich rozmanitosti a v jejich souvislostech. Jejich podání je pro starší období nenahraditelné, avšak v mnohém svádivé. Svádí totiž jak k přijetí, tak k hyperkritickému zavrhování „nevěrohodných“ údajů. Ale vytváření obrazu dějin z toho, co se zachovalo z úředních materiálů, má také svá úskalí. Vyzkoušela jsem si, jak je obtížné vytvořit obraz historie ekonomiky statků olomouckého biskupství ve 13. století v časovém úseku čtyřiceti let. Z početných a různorodých listin biskupa Bruna ze Schauenburka lze postihnout ekonomickou strukturu biskupského majetku od pěstování plodin až po využití výnosů, nelze z nich však v tomto časovém období rekonstruovat dynamiku vývoje ekonomiky.

Z tvých slov vyplývá, že tě často zajímalo, jakým způsobem brali do rukou historické prameny tvoji oboroví předchůdci a jaký jim z jejich práce s nimi vyplynul onen „obraz dějin“, který je hlavním námetem tvého dnešního zamyšlení.

Ano, proto mne čím dál více přitahovala problematika proměn obrazu dějin, pro niž zdrojem informací jsou spíše knihovny než archivy. Bohužel práci o problematice obrazu dějin Polabských Slovanů a starých Prusů v humanistické historiografii jsem ještě v lednu 1968 mohla obhájit, ale nesměla již vyjít. V roce 1970 byla její sazba zničena. Teprve po dvaceti letech jsem měla možnost ji z rukopisu oprášit a doplnit a pak vyšla v Aktech UP. Bylo sice pro mne výhodou, že toto téma není příliš frekventované a nové literatury

nebylo mnoho (kdyby šlo o otázky techniky či medicíny, musela by se práce po několika letech zahodit), ale stejně zůstala bez ohlasu. Tehdejších výzkumů jsem mohla použít nanejvýš pro knihu o vývoji obrazu dějin Polabských Slovanů, která mi vyšla před dvěma lety.

Nemyslím, že by to bylo málo. Tvoje téma prostě mělo mít tento osud. V jiné době by asi i ten osud byl jiný. Ale vraťme se zpět do olomoucké vědecké knihovny a k tvému setkání s ní, tomu nikoliv čtenářskému, ale z opačné strany přepážky.

V letech 1970–89 jsem se k oné pokladnici knih z minulosti a o minulosti, tehdy nazývané Státní vědecká knihovna v Olomouci, dostala shodou okolností ne jako čtenář, ale jako zaměstnanec. Okolností zčásti nepříznivých, zčásti příznivých. Mezi ty nepříznivé patřil srpen 1968 a po něm následující proces tzv. „normalizace“. Již v lednu 1970 mi oznámil tehdejší rektor UP, že do tří měsíců musím v důsledku své činnosti v roce 1968 bezpodmínečně odejít. Neodejdu-li dohodou, odejdu výpovědí. Protože jsem měla ještě nedospělé děti, požádala jsem o dohodu s tím, že mi univerzita pomůže najít místo odpovídající mé kvalifikaci v okruhu bydliště. To se ovšem nenašlo ani po prodloužení lhůty do konce září 1970. Těsně před tímto datem se objevila ona příznivá okolnost. Knihovnice SVKOL s vysokoškolskou kvalifikací odcházela na mateřskou dovolenou a knihovna hledala zástup. Přihlásila jsem se a byla jsem přijata na rok jako brigádnice z vědomé dobré vůle tehdejšího ředitele. To jsou právě ty zákruty dějin, které kříží i záměry mocných. A pak ona kolegyně, kterou jsem zastupovala, porodila dvojčata a za rok se vrátit nemohla – a tak jsem tichým duchem v knihovně zůstala.

Práce v knihovně však přinášela především plnění každodenních povinností, které byly na hony vzdáleny tvé historické kvalifikaci a zájmům. Ale přece jen si historické fondy našly tebe a ty je. Jak se tento proces vyvíjel?

Moje práce v knihovně samozřejmě nesouvisela nijak s historickými fondy. O ty se tehdy nestaral žádný pověřený pracovník a jen jsme je přemísťovali z jednoho skladiště do druhého. Pracovala jsem napřed u poradní služby a později (protože se někomu z „nadrízených orgánů“ nelíbilo, že se stýkám s lidmi) za regály v oddělení meziknihovní výpůjční služby. Byla to normální knihovnická práce. Ale přece se sem tam objevil dotaz čtenáře, který bylo třeba zodpovědět, občas přišla ze zahraničí kniha, kterou jsem si mohla vzít na noc domů, než si pro ni čtenář přišel. Čas od času něco vypadlo nečekaně z regálu nebo se našlo v katalogu, který jsme zpracovávali pro soupis moravik.

Nejvíce asi pro mne znamenal dopis florentské profesorky středověké filosofie Niny Zambelli, která chtěla vědět, co obsahuje olomoucký rukopis M I 119, o kterém zachytila zmínku v literatuře. Trvalo mi nějaký čas, než jsem jí mohla odpovědět. Kniha uložená pod onou signaturou totiž obsahuje čtyři různá díla: první z přelomu letopočtu připisované bohu Hermovi, druhé z 9. století původem z Bagdádu, třetí z 13. století ze Španělska a poslední z konce 15. století z Francie. Všechny se zabývají přírodní magií a všechny byly opsány a svázané ve Vratislavi v roce 1538. Rukopis nejmladšího díla je světový unikát, je to jediný zachovaný rukopis práce, kterou její autor zavrhl a nechtěl zveřejnit. O ten právě měla speciální zájem profesorka Zambelli. A to ještě zdaleka není všechno, co ona kniha skrývá. Pro mne se tím otevřela rozsáhlá oblast historie, o kterou jsem do té doby ani nezavádila a poznání velkého okruhu badatelů, kteří se zabývali a zabývají přírodní magií renesančního období.

Trochu jsem odbočila od toho, co jsem chtěla říct, totiž že jsem a vždycky zůstanu knihovně vděčná za to, že mi nejen poskytla ve zlých letech útočiště, ale i za ty výše uvedené možnosti, které vůbec nepatřily do mé zaměstnanecké náplně. Našla jsem tam také upřímné kamarádky, které byly ochotné poslouchat mé výklady o Hermu Trismegistovi nebo o Janu z Pernštejna nebo účastnit se výletu na keltské oppidum Staré Hradisko.

A dostáváme se k tomu, že všechno má svůj čas. Tak měl svůj čas tvůj příchod do knihovny a musel přijít i čas tvého odchodu. Knihovna však vstoupila do tvého života daleko dříve, než ses stala její zaměstnankyní a pravděpodobně nepřestala hrát svou roli ve tvém životě i poté, co jsi zase začala docházet na universitu. Měla i potom olomoucká vědecká knihovna nějaké místo ve tvém výukovém programu i tvém vlastním programu vědeckém?

Můj vztah ke knihovně samozřejmě nekončil ani nezačínal mým zaměstnaneckým obdobím. I v posledních osmnácti letech, kdy jsem se vrátila na fakultu, jsem v souvislosti s přípravou přednášek a seminářů našla ledacos, co mně nově umožnilo dotknout se minulosti. Snažím se ukázat studentům v každoročním semináři s názvem *Z pokladů VKOL*, že knihovny jsou a ještě dlouho budou zásobárnou překvapení a objevů.

Ke knihovně jsem měla svůj vztah i před rokem 1970, dokonce po dobu delší než osmnáct let. Jeden z „objevů“ pro mne nejdůležitějších jsem našla někdy v polovině padesátých let, kdy jsem začínala přednášet. Byl to dopis německého humanisty Ulricha von Huttena norimberskému měšťanu Willibaldu Pirkheimerovi z roku 1518, vydaný tiskem již v roce 1519. Do doby, než jsem

jej četla, byla pro mne renesance pouze záležitostí výtvarného umění. Teprve z tohoto dopisu jsem pochopila, že renesance byla především hlubokou změnou myšlení, zasahující nejrůznější oblasti lidské činnosti a nově formujících vztah člověka a světa. Začala jsem dopis překládat, ale překlad jsem nikdy nedokončila. Snad to jednou někdo za mne udělá, je škoda, že dopis není dosud v češtině přístupný.

Měla bych snad vzpomenout i na svůj první čtenářský kontakt s olomouckou vědeckou knihovnou. To už je tak dávno, že bych málem na to zapomněla. Bylo to v době, kdy jsem ještě zdaleka netušila, že jednou budu bydlet a pracovat v Olomouci a o zdejší vědecké knihovně a jejích pokladech jsem nevěděla zhora nic. Už na gymnáziu mne však zajímaly dějiny Polabských Slovanů a chtěla jsem se podívat do kroniky dánského historika Saxona Gramatika na jeho zprávu o pádu rujanického bojiště Arkony. V ostravské městské knihovně s tím nechtěli mít nic společného a odkázali mne do archivu. Tam byli tak hodní, že mi kroniku objednali z Olomouce a dokonce mi ji půjčili domů! Olomoučtí totiž poslali basilejské vydání této dánské kroniky z roku 1534 (17.152), a tak místo přípravy k maturitě jsem pak ležela v kronice a výpisky z ní pečlivě skladuji dodnes. Zaujal mne i její titulní list, který byl orámován dřevorezou s obrázkem postavicek sedláků z nedávné německé selské války (1524–25). Tehdy jsem asi poprvé zjistila, že kniha informuje o minulosti nejen tím, co je v ní napsáno, ale i tím jak vypadá, komu patřila, kdy a kde vyšla, kde a proč se uchovala.

Pro tyto mnohostranné výpovědi přípisů, vložených dopisů, vazeb, exlibris i podpisů maji-

telů, osudů tiskáren a tiskařů, vodoznaků papíru, tajemství písma, informací vazeb, a pro všechny ty tisíce souvislosti, které se rozbíhají do široka od jednotlivých svazků uložených ve fondu rukopisů, inkunábulí i starých tisků, i pro stále nová a nová překvapení, mám ve velké úctě pokladnici pozůstatků minulosti, kterou uchovává Vědecká knihovna v Olomouci.

Přejme tedy tvým studentům, aby v olomoucké vědecké knihovně nacházeli něco podobného, jako v ní stále nacházíš ty a tobě ještě hodně času a sil, aby tvé dosavadní nálezy a objevy nebyly zdaleka poslední.

*Jubilantku se zájmem poslouchala
Jitka Balatková*

Tíseň s dobrým koncem aneb Krok do duše Renaty Charouskové

Umělecký talent Renaty Charouskové, narozené 21. října 1960 v Krnově, znají návštěvníci výstav nejen v Česku (např. Zlaté Hory, Krnov, Opava, Hradec nad Moravicí, Linhartovy aj.), ale i v Polsku, Kanadě a Německu. Její výtvarná díla jsou skryta v soukromých sbírkách i vystavena v mnoha galeriích. Vystavovala samostatně i v kolektivu (Krnov, Opole, Teplice, Bruntál, Praha, Rýmařov, Moravský Beroun, Montreal, Friedberg, Paczkow, Nysa, Prudnik, Bilina aj.), zúčastnila se řady sympozií. Volnou tvorbou patří do oblasti malířství, grafiky a keramiky. Je také autorkou četných realizací pro interiéry i exteriéry, výtvarných návrhů pro ručně vázané koberce a divadelní kostýmy. V její tvorbě zaujímají důležité místo i ilustrace k několika knihám. V současné době působí také jako odborný pedagog na soukromé Základní umělecké škole v Krnově.

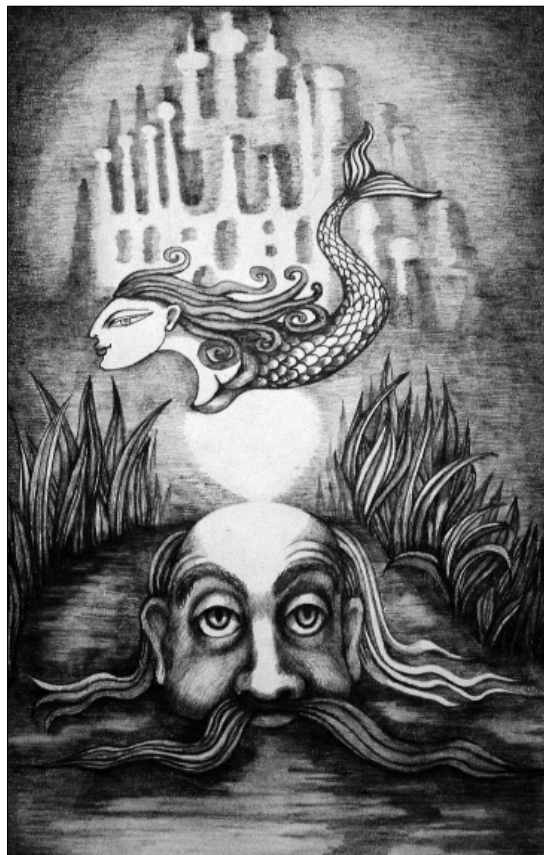
Renato, známe se už téměř třicet let, a to je nespočet večerů, které jsme propovídaly a nespočet dnů, v nichž jsme se navzájem svěřovaly se svými pocity z okolního světa i pocity okolního světa z nás. Bude tedy opravdu zvláštní klást ti otázky, na které už znám dopředu odpovědi a poslouchat tvé odpovědi na dávno už zodpovězené otázky. Přesto se z úcty k čtenářům o to pokusím, aby i oni dostali příležitost nahlédnout do tvého vnitřního světa, z něhož prostřednictvím tvé tvorby vychází svědectví o smíchu i slzách lidské duše. Vraťme se do doby dětství, co zmizelo a co zůstalo?

Když řeknu, že svoje dětství jsem prožila jako v pohádce, může to vytvářet dojem, že to byl výhradně krásný a růžový čas. Ale pohádka má dva světy. Ten půvabný, plný ušlechtilých bytostí, a ten druhý, temný s prostorem pro to, co ohrožuje dobro. Je to svět kontrastů a já se už jako malé dítě učila rozpoznávat dobré od zlého. Milovala jsem to napětí, kdy po překonání strachu se najednou vše prosvětlo a já se mohla radovat ze šťastného konce. Moje máma mi pohádky četla velmi často a moje fantazie kreslila živé obrazy – ty přecházely do mých snů i reality. A protože jsem nechtěla, aby tyto obrazy zmizely, a zároveň jsem chtěla, aby je viděli i jiní, sáhla jsem po papíru a pastelkách. A to mi vlastně zůstalo dodnes. Mé obrazy jsou prolínáním vnitřních světů s vnějšími, vypovídají o podivných silách a spirálách času, o snech ve bdění a o bdění ve snech, o „andělských perutích lásky“, o okamžiku věčnosti, o všem, čím

pro mě zní hudba tohoto světa. Je to stále taková pohádka pro děti a některé dospělé. A za to vše vděčím svému dětství.

Ale jednou nadejde okamžik, v němž člověk pohledne do zrcadla a najednou zjistí, že se na něho dívá dospělá tvář. Trochu je zaskočen tou proměnou, protože uvnitř to zůstává dětské a jaksi se nechce popadnout těžkou kabelu s povinnostmi, vážnostmi a odpovědnostmi světa, v němž se už pohádky čtou a žijí jen za odměnu. Co potom? Co se dělo pak?

Když jsem vyrostla a musela se věnovat i všem pragmatickým, všechno samozřejmě začalo být složitější. Měla jsem pocit, že narážím na hrubozrný svět, lidskou zlobu a nepochopení, ty zákony pohádek o vítězství dobra jakoby přestaly platit. Trápily mne otázky, jaký má tento svět smysl a jaký má význam mé putování v něm. Když jsem nastoupila na gymnázium, nebavilo mě předepsané studium, můj smutek se prohluboval. Jaksi jsem začala ignorovat sebe i dění okolo a moji spolužáci mě obdařili přezdívkou „spící panna“. Pořád jsem snila o tom, že se dostanu na uměleckou školu, což se opravdu po dvou letech trápení podařilo. Začala jsem studovat v Hořicích na sochařsko-kamenické škole. Moje duše tam pookřála, byla jsem obklopena lidmi podobného smýšlení a vnímání. Začala jsem jezdit do Prahy na výstavy a koncerty, otevřel se mi svět prvních lásek, vstoupila jsem do bohémského života, v němž jsem se tenkrát cítila velmi dobře. Přesto mě otázky po smyslu života stále pronásledovaly. Ptala jsem se, jestli jsem tu jen souhrou určitých náhod, nebo všechno má hlubší smysl? Existují i jiné světy mimo tento hmotný, jsou i jiné bytosti než ty, které vnímám očima? Řídí někdo můj vývoj, existuje osud či kar-

ma? Mívala jsem i stavy úzkosti, i ty prostoupily do mé tvorby. Rozum mě nutil pochopit a svázat svůj život do logických souvislostí, duše prosazovala touhu se uzavřít do samoty, pátrat po moudrosti v knihách a rozmlouvat se svým Já. Fascinovalo mě všechno, co je v souladu s přírodou a vesmírným řádem, všechno, co hladí lidskou duši, fascinovalo mě člověk, který je člověkem, věc, která

je věci a příběh, který je příběhem. A děsilo mě všechno, co ničí přírodu a ubíjí lidskou duši. To mi zůstalo dodnes.

Jedním ze zásadních osudových momentů, který radikálně zasáhl do tvého života, bylo uzavření manželství a narození tvé dcery Markéty, která se později vydala po uměleckých stopách svých rodičů a studovala uměleckou školu v Turnově – obor plošné a plastické rytí kovu v oboru šperkařství. Víš, že jsi svého tehdejšího muže poznala při studiích v Hořicích a vaše partnerské i umělecké spojení trvalo přes 20 let. A také víš, že se mnohé změnilo. Z bohémské, revoltující, někdy až dekadentní dívky se stala matka a manželka...

Na umělecké rozlety jsem musela zapomenout a stanout na zemi. Pro takového introverta, jakým jsem já, to bylo zvláštní, takový nezapomenutelný pocit, zvláště uvědomit si a přijmout mateřství a manželství. A to se vši zodpovědností a praktickými povinnostmi. Dost mě to udolávalo, protože můj muž pokračoval ve výtvarném studiu

v Praze na vysoké škole. Úspěšně ji dokončil a stal se akademickým sochařem. Během toho období jsem se výtvarné tvorbě věnovala jen minimálně, nebylo příliš času. Když dcera povyrosla, nastoupila jsem do zaměstnání jako reklamní výtvarnice v krnovském Prioru, kde jsem působila několik let. Později jsme koupili ve městě velký starý dům, vybudovali v něm umělecké ateliéry a otevřeli galerii. A začala další etapa mého života.

V té době jsme se my dvě po několika letech opět našly. Vzpomínám si na naše úplně první setkání, které se událo v ateliéru akademického sochaře Mikuláše Rutkovského v Krnově. Bylo ti, tuším, asi sedmnáct let a byla jsi jeho první začkou. Já jsem vás pozorovala při práci a žasla jsem, protože jsem poprvé byla u procesu, v němž se do kamene sublimuje život. Když mi tě představoval, řekl: „Těhle

ženské slouží hlava i ruce srdci. S kumštem jí to půjde líp než bez něho. A to je hodně dobrý.“ Tam začalo naše přátelství. Vraťme se však do té tvé nové životní etapy.

Začalo mi období společenského života. V naší galerii se pořádaly výstavy a různé akce, vstoupili jsme do volného sdružení krnovských výtvarníků a13. A hlavně jsem se znovu ponořila do tvoření. I když jsem původně studovala sochařinu, vždy mě víc lákalo malování. V té době jsem namalovala

hodně obrazů, vystavovala jsem samostatně i na kolektivních výstavách, vrátila jsem se i ke keramice, dostávala jsem společenské zakázky a později i začala ilustrovat knížky. První byl Bludný kámen v roce 1998. Byla jsi to ty, která mě první požádala, abych doprovodila texty kresbami. Přišla jsem na novou výtvarnou polohu ve formě realistické kresby, proložené symbolikou a snem.

Pak jsem tě jednou potkala a ty ses odmítala smát... A ukázalas mi obraz, který mě vyděsil. Tolik v něm bylo bolesti, smutku, úzkosti, až jsem doufala, že se moje oči splety...Ale nespletly. Tvůj život byl podroben další zkoušce...

Ten neklid ve mně se promítal samozřejmě do obrazů. Deprese a úzkostné stavy vytvářely bumerangový efekt. To, co jsem namalovala, jakoby se do mě vracelo a to, co bylo ve mně nebo v mé duši, se vracelo do obrazů. Příčinou byla moje nemoc, usídlila se bohužel v části, která je pro malíře nepostradatelná. V očích. Začala jsem se bát slepoty, děsila mě její bezbarevnost a beztvarost. Čekaly mě těžké psychosomatické problémy, dny beznaděje v nemocnicích, bezesné noci, chuť nežít. Byl to rok velkého trápení. Nakonec mi přece jen svítila naděje. Pozvala mě příbuzná do Kanady, kde jsem se podrobila úspěšné léčbě. V té době jsem hodně přemýšlela. Když mi zrak nesloužil, měla jsem najednou dost času a uvědomila jsem si působení energií, které člověk vytváří svým smutkem a pesimistickým přístupem k životu, a naopak těch, které člověk tvoří svou radostí a optimismem. Rozhodla jsem pro to druhé. Po této zkušenosti jsem v umění nabrala jiný směr. Moc jsem si přála a přeji si to dosud, aby z mých obrazů vyzářo-

valo světlo, které posvítí divákovi na cestu do vlastního nitra.

Potom přišel rozchod s tvým dlouholetým partnerem, bolestný a zraňující. Následkem toho jsi přišla o ateliér, o výstavní prostory a částečně i o ideály. Nicméně se později, tak jak to někdy v pohádkách života bývá, objevil princ, aby zachránil princeznu.

Jednoho dne se objevil se muž, se kterým jsme pak několika let naplnili radostí a smysluplnou prací. Vybuodovali jsme nový ateliér, koupili keramickou pec a já se mohla opět vrátit k tvůrčí činnosti v plném rozsahu. Začali jsem společně provozovat kulturní akce na nedalekém linhartovském zámku, který byl po šedesátileté devastaci díky iniciativě mého partnera, nadšených přátel i vstřícnosti albrechtického Městského úřadu zrekonstruován a byly v něm upraveny prostory pro výstavy, dětskou galerii a jiné aktivity.

Renato, na závěr ještě řekni něco sama o tom, jak tvoříš, o vztahu k svým obrazům, co si myslíš o tvůrčí energii v sobě. Máš nějaké přání?

Vždycky jsem si byla jistá, že není podstatné, jakým výtvarným směrem se štětec v mojí ruce pohybuje nebo jakého světónázoru jsou moje múzy nebo do kterého teoretického stylu patřím. Maluji své obrazy tak, jak to cítím. Ani to jinak neumím. Tvůrčí sílu vnímám tak, jak mi to ona dovolí. Někdy cítím jakési jemné chvění, které mi začne vést ruku po plátně, jindy vnímám cosi jako prudkou erupci, která se zklidní, až když je dílo dokončeno. Samozřejmě cítím, že obrazům v tom tvořivém procesu jaksi vdechují život, ale nejsem žádný Stvořitel. Mám tu roli zprostředkovatele, nic víc a nic míň. A samotný tvůrčí proces? Ten nejspíš

vychází z ustavičného vnitřního napětí a zároveň vidění pod povrch věcí. Je však podmíněn vnitřní svobodou, která má své hranice v mravní odpovědnosti a vychází ze silných prožitků, o které má každý autor potřebu podělit se s ostatními.

Mám-li nějaké přání? Mám, a věřím, že by mohlo být splněno. Aby tento svět, který je plný barev, tvarů a lidských příběhů, nikdy nezmizel. Aby bylo pořád o čem mluvit, psát, zpívat a malovat.

Děkuji Ti za rozhovor.

Irena Šindlářová

Mezinárodní konference ve Stockholmu: Válečná kořist – společné evropské kulturní dědictví

Petra Kubíčková

Ve dnech 29. 5. – 31. 5. 2008 jsme se s kolegou z oddělení historických fondů Vědecké knihovny v Olomouci účastnili mezinárodního symposia na téma Válečná kořist, které proběhlo ve švédském Stockholmu. Hlavním důvodem pořádání takovéto konference bylo konání jedinečné výstavy v prostorách Královské zbrojnice, která se týkala válečné kořisti ve švédských sbírkách. V Královské paláci, ve kterém se nachází zmiňovaná Královská zbrojnice, jsme tak mohli shlédnout různorodé kolekce zbraní, zbroje, obleků, knih, obrazů a dalších uměleckých předmětů, které se ve švédských sbírkách ocitly jako válečná kořist z Dánska, Litvy, Polska, Ruska, České republiky nebo Německa zejména v průběhu 17. století, v tzv. „období velké síly Švédska“.

Z materiálů k expozici se dovídáme, že na počátku 17. století bylo Švédsko poměrně chudou zemí, a to jak hospodářsky, tak i kulturně. Jediná univerzita v zemi se nacházela v Uppsale, její působení však bylo díky reformaci pozastaveno a potřeba literatury byla veliká. Knihy byly drahé a v zemi se nacházela pouze jediná tiskárna. Na druhou stranu bylo zapotřebí rychlého rozvoje Švédska, aby se vzrůstající velmoc mohla srovnávat s ostatními evropskými zeměmi. Král Gustav II. Adolf si byl dobře vědom naléhavých potřeb své země a když v roce 1621 dobyl Rigu, zabral v prvé řadě velkou knihovnu jezuitského kláštera. To byl začátek další, téměř stoleté éry,

v níž byla knihovna za knihovnou přepravována do Švédska.

Švédsko bylo v roce 1630 vtaženo do velké německé války, která vypukla již v roce 1618 mezi protestanty a císařskými katolíky. Sbírkou bohatých kostelů a klášterů, které přišly do cesty vojsku Gustava II. Adolfa, byly vypleněny. Také katolické oltáře, kazatelny nebo kněžská roucha byly odvezeny do Švédska a znovu používány, nyní již v protestantských kostelech. Velké množství válečné kořisti bylo získáno díky vítězství ve válkách, ovšem Švédsko samozřejmě nebylo jedinou zemí, která brala válečnou kořist, ale žádná jiná země nepostupovala v získávání kořisti tak systematicky a plánovitě v tak dlouhém časovém období.

V 17. století byly mezi evropskou aristokracií velice populární komnaty s uměleckými sbírkami, které tak ukazovaly postavení a moc vlastníka. Jedny z největších uměleckých sbírek se v té době nacházely v Praze, v uměleckých galeriích císaře Rudolfa II. na Hradčanech. Brzy ráno 16. července 1648 zaútočily švédské jednotky vedené maršálem Königsmarkem na Prahu, na Malou Stranu. Obránci kladli jen slabý odpor a švédské vojsko brzy proniklo do města. Švédská královna Kristina měla největší zájem právě o vzácnosti v Rudolfových sbírkách, zejména o knihovnu, a tak již v říjnu téhož roku odpluly těžce naložené lodě do Stockholmu a v dubnu 1649 byl náklad za Kristininu přítomnosti vyložen, kromě draho-

cenných uměleckých předmětů, mezi kterými byl i známý Kodex Gigas, přijel do Stockholmu dokonce i jeden živý lev.

Válečná kořist z Prahy byla největším úlovkem, jaký kdy švédská armáda přivezla, i když od té doby toho mnoho zmizelo. Po své abdikaci v roce 1654 si Kristina odvezla nejcennější kusy ze své sbírky do Říma, část darovala svým důstojníkům a přátelům, část prodala. Značná část kořisti byla také zničena při požáru starého stockholmského královského paláce v roce 1697. Všechny tyto aspekty se patrně týkaly i další kořisti odvezené švédskými vojsky z našich zemí, samozřejmě i knih z jezuitské olo-moucké knihovny. Zbývající předměty pocházející z českých zemí tvoří ovšem dodnes důležitou část švédského kulturního dědictví.

Konflikty mezi Švédskem a Polskem během 17. století pramenily zejména z dynastických bojů v 90. letech 16. století. Když pak ještě Polsko odmítlo proměnit smlouvu o neútočení na smlouvu mírovou, měl král Karel X. Gustav dost důvodů k vyhlášení války proti Polsku (kromě zcela jasného důvodu ovládnutí Baltského moře). V roce 1655 byla dobytá Varšava a zámecká zbrojnice, archiv i knihovna byly odeslány do Stockholmu. Kromě Varšavy byl nejvíc postižen Krakov, kde se ohromná kořist dostala do rukou švédského velitele Paula Würtze z Holsteina. V roce 1657 vyhlásilo Dánsko válku Švédsku, ovšem hned následujícího roku bylo Dánsko, jako úhlavní nepřítel Švédska, poraženo a připraveno o královské portréty a historické malby. Mír s Dánskem i Polskem byl uzavřen roku 1660, mír s Dánskem přinesl krom jiného Švédsku velká území, Polsko bylo následně postiženo zničujícími záplavami, které předznamenaly počátek konce polského státu.

Poslední větší válečná kořist, která se nyní nachází v Královské zbrojnici, pochází z bitvy u Narvy, pevnosti, kterou obléhala, ale nedobyla ruská armáda cara Petra I. roku 1700. Švédská válečná kořist z Narvy se skládala zejména z církevních předmětů, ovšem na rozdíl od liturgické kořisti ze 17. století nebyla tato kořist předána švédským kostelům, ani nedoplnila něčí sbírky. Válečná kořist v té době již nebyla hlavním zájmem válečných tažení. Války v 17. století se nesly v duchu válečných pravidel, které sepsal Hugo Grotius v roce 1625 pod názvem *De jure belli ac pacis* – *O právu válečném a mírovém*, ve kterém je ospravedlňován nárok vítěze brát válečnou kořist. Ovšem během 18. a 19. století se pohled na válečnou kořist změnil a soukromý majetek se stával stále více chráněným. Zřetelnou změnu pak přineslo rozhodnutí Vídeňského kongresu v roce 1815 nařizující navrácení části válečné kořisti Napoleona.

Expozici předmětů v Královské zbrojnici netvoří pouze zbraně, zbroje a štíty, ale také Cranachovy, Arcimboldovy nebo Aachenovy obrazy z rudolfínských sbírek, najít zde můžeme vycpaného koně krále Gustava II. Adolfa nebo předměty a obleky švédského královského rodu Bernadotte a mnohé další skvosty. V přílehlém sále zbrojnice se konala i zmíněná dvoudenní mezinárodní konference o válečné kořisti v počtu 58 účastníků z 12 zemí Evropy. Největší zastoupení měla pořadatelská země, ovšem druhou největší výpravu tvořili zástupci z České republiky, kromě nás dvou z VKOL se účastnili i Kateřina Horníčková z Pražského hradu, Ladislav Čepička a Jan Sach z Vojenského historického ústavu v Praze a dále Marta Vaculínová z Knihovny Národního muzea

a Lenka Veselá z Knihovny Akademie věd. Další účastníci pocházeli z Velké Británie, Německa, Rakouska, Polska, Dánska, Finska, Ruska, Holandska, Maďarska a Švýcarska. Celkem zaznělo 14 příspěvků.

Hlavním cílem sympozia mělo být otevření diskuse k dodnes problematickému tématu válečné kořisti, porozumění základním termínům k danému tématu, například důležitý rozdíl mezi válečnou trofejí a kořistí, a zejména porozumění a seznámení se s evropskými sbírkami válečných kořistí a spolupráce mezi experty z muzeí, univerzit, knihoven a archivů a další výzkum v této oblasti. Válečná kořist by měla být nazírána jako součást evropského kulturního dědictví a všechny zúčastněné strany by měly mít možnost profitovat ze vzájemné diskuse a spolupráce, měly by si navzájem vycházet vstříc v otázkách dalšího výzkumu a případné budoucí kooperace, zejména na poli sdílení a zpřístupňování informací.

Úvodní slovo a moderování celého sympozia měla na starosti Moa Matthis, známá švédská novinářka a spisovatelka, která si k přednášeným příspěvkům nacházela pozoruhodné analogie či citáty z literatury, často se vracela k Homérově Illiadě, ale také k citátům Jaroslava Seiferta. S uvítací řečí za organizátory vystoupili představitelé Královské zbrojnice Barbro Bursell a Carl Zarmén. Poté již následovala jednotlivá vystoupení účastníků. Z nich bychom vyzdvihli zejména vystoupení prof. Benedicta Savoye z Technické univerzity v Berlíně, která ve svém příspěvku vyzvedla roli muzeí při zpřístupňování sbírek válečné kořisti, zejména z období napoleonských válek. Zajímavé bylo i vystoupení Hannese Hartunga z Mnichovské univerzity o právních aspektech válečné ko-

řisti a proměnách válečného práva během věků, probíral základní termíny jako kořist či repatriace a věnoval se výkladu válečného práva podle Huga Grotia, Charlese Montesquiea, Alexandra Crokea, nebo zásadním změnám ve válečném právu po Vídeňském kongresu (1815) a Haagské konferenci (1907). Konkrétní příklady válečného kořistění zaujaly v příspěvku od Burkhardta von Roda z Historického muzea v Basileji, který hovořil o tzv. burgundské kořisti Karla Smělého, který byl poražen Švýcary v roce 1477, přičemž nejzajímavější i nejzvláštnější částí kořisti byl vlastní Karlův zlatý klobouk zdobený drahými kameny a perlami, který byl jako válečná kořist Basilejí dlouho tajen a nakonec prodán, jelikož se jednalo o osobní majetek burgundského vévody. Claudie Reichl-Ham z Vojensko-historického muzea ve Vídni se zase ve svém příspěvku věnovala právu a válečné kořisti v habsburské říši v 16.–19. století, zabývala se důležitou rolí vojenských velitelů a jejich přístupu ke kořistění, v této souvislosti zmiňovala praktiky vojevůdců Montecuccolliho, Tillyho i Valdštejna. Hned dva příspěvky zazněly od účastnic z České republiky, nejprve vystoupila Marta Vaculínová, která představila Knihovnu Národního muzea, hovořila o tradici bádání po českých knihách ve Švédsku, zmínila průkopníky tohoto výzkumu jako Dobrovského, Dudíka, Flajšhanse, Wolfa, Zíbrta, ale i současné badatele, mezi nimi i další účastníci stockholmského sympozia, Lenku Veselou z knihovny Akademie věd. Ta se již léta věnuje výzkumu rožmberské knihovny v Královské knihovně ve Stockholmu a na konferenci tak představila svou monografii věnovanou této problematice a další výsledky výzkumu, který je zaměřen na knihovnu Becků z Leopoldova, kte-

rá se jako součást Dittrichsteinské knihovny také dostala do Švédska.

Samotný závěr konference patřil Anně Grönhammar, která byla hlavním redaktorem výpravné publikace k probíhající expozici a kterou jsme zakoupili i pro naši knihovnu. Anna Grönhammar, kromě shrnutí celého programu a poděkování

všem zúčastněným, vyzdvihla zejména potřebu pokračujícího výzkumu a zejména spolupráce nejrůznějších kulturních evropských institucí v oblasti zpřístupnění objektů z tzv. válečných kořistí a potřebu kontaktu a sdílení společného evropského kulturního dědictví, kam nepochybně sbírky tohoto typu patří.

Tajemný úkol

Jak jsme tančili s Romy

Tisková zpráva: Radim Karlach

Knihovna města Olomouce uspořádala před letními prázdninami hudební, taneční a výtvarnou soutěž na téma Romská pohádka a romská kultura. Zúčastnilo se jí na padesát soutěžících z celého Olomouckého kraje. Porotě, složené z vedení knihovny a pracovníků jejích dětských oddělení, předsedala zástupkyně Krajského úřadu Olomouckého kraje, koordinátorka romských poradců PhDr. Renáta Köttnerová. Taneční sál hospody U Žida v Olomouci – Novém Světě zaplnili nejen rodiče, vedoucí a přátelé soutěžících, ale především hudby a tancemilovní obyvatelé blízkého sídliště, pro které byla celá akce vítaným vytržením z kulturní letargie.

Během květnového odpoledne se představila například hiphopová skupina z Hranic, dechové kvarteto přerovských předškoláků nebo osmičlenné taneční těleso z Jesenicka; největší úspěch však u publika i poroty zaznamenal olomoucký soubor dětí, které předvedly tradiční romské tance. Během produkce byla též vystavena vítězná díla z výtvarné oblasti.

Celá akce, kterou podpořilo Ministerstvo kultury ČR, se setkala s mimořádně příznivým ohlasem u soutěžících i diváků.

Osobní zážitek: Lenka Prucková

„Myslíte, že je to dobrý nápad?“ opáčila jsem kolegyni, když ji napadlo, že by pro romské děti, se kterými spolupracuje v rámci pobočky Knihovny města Olomouce na Novém Světě, připravila soutěž s tematikou Romských pohádek. „Já to

zkusím“, nedala se a zkusili jsme všichni... Ale bylo to ku prospěchu věci.

A protože odměny vítězům se nejlépe rozdávají z cizího, začali jsme grantem z programu Knihovna 21. století, podpora práce s národnostními menšinami. Pod názvem *Romské pohádky* se skrývaly tři části. První byla soutěž pro děti a mládež do 18 let, zvláště pro účastníky, hlásící se k romské národnostní menšině. Úkolem soutěžících bylo zpracovat jednu nebo více romských pohádek výtvarně, hudebně nebo pohybově. Vrcholem mělo být pak společné setkání a vystoupení účastníků soutěže v prostorách Knihovny města Olomouce. Bodem dvě byla oslava Dne dětí na zahradě pobočky na Novém Světě pro děti navštěvující organizace, zaměřené na práci s romskou mládeží. Třetí část vycházela z potřeb našich klientů. V působnosti pobočky pracuje několik organizací, věnujících se aktivitám s rom-

skými dětmi a mládeží, a jejich pracovníci se na nás často obraceli s žádostmi o knihy s romskou či romistickou tematikou, knihy pro volnočasové aktivity či publikace od romských autorů (např. knihy Mileny Hübschmannové, Eleny Lackové či Eriky Olahové).

Přiznejme si otevřeně, že jsme moc velký zájem nečekali. Pár obrázků, a jestlipak se vůbec někdo přihlásí, aby nám tančil nebo zpíval? Ale to jsme se velice spletli.

Tři dny před dnem D jsem dostala SMS zprávu od naší pracovnice: „SOS – volám o pomoc, nezvládám...“. Hned jsme odhodili pracovní nástroje, svolali skupinu šikovných lidí, vytvořili tým a pustili se do práce. Bylo jasné, že původně zamýšlený prostor, domluvený v centru, pro komunitní práci stačit nebude. Nejlépe se nám jevil sál Hospody U Žida, přímo naproti pobožce knihovny na Novém Světě. Klasická místnost, která už toho zažila mnoho. Hlavně se rychle domluvit. Říct nebo neříct ochotnému panu vedoucímu hospody, že se jedná o setkání skupin romských? A že nepřijedou sami, ale s přáteli? Nakonec jsme zbaběle nic nepřiznali. Nechali jsme to koňovi, ten má větší hlavu. A my měli ještě spoustu další práce. Vytvořené pracovní skupinky si rozdělily úkoly – jedni třídili a dokumentovali výtvarné práce, jiní šli nakupovat dárky, další připravovali výzdobu sálu, zajišťovali květiny či dorty jako hlavní výhru v soutěži hudebně-taneční, další se věnovali logistice a mediální propagaci akce.

Ve středu 28. května 2008 vládlo již od rána napjaté očekávání. Bude to bomba, nebo průšvih? Ale kdo se bojí, nesmí do lesa. Bylo jasné, že návštěva hudebních a tanečních romských

skupin nezůstala utajena místním obyvatelům. Takže kromě pozvaných účinkujících se pomalu začali trousit diváci. A nebylo jich málo. Vedoucí restaurace již pochopil.

Romské rytmy jak tradiční, tak moderní rozhodně nejsou umělé či nudné. Jsou zajímavé, krásné, dojemné i jiskrné. Ve chvíli, kdy se děvčata a chlapci v tradičních krojích rozvlnili na parketu, nezůstal v sále žádný člověk v klidu. Všichni podupávali, vrtěli se, někteří i zpívali. A co teprve, když mladé slečny začaly kroutit svými boky a točit se v rychlém tempu. Erotické dusno by se dalo krájet. V tu chvíli se zvedly divácké řady a přesunuly se k pódiu. Nám všem začalo být horko...

Ceny se rozdělily, účinkující byli spokojeni, diváci se pobavili, nám se odpoledne vydařilo. Objevili jsme se v místní televizi, v Olomouckém deníku a video z vystoupení bylo i na internetových stránkách Olomouckého deníku. Možná zas za rok...

Bibliofilské hnutí v českých zemích (Geneze, bilance, realita, vize)

Martin Dyrnyk

Není pochyb, že nové, svobodné, demokratické ovzduší u nás dramatickým rokem 1989 umožnilo po dlouhých letech přežívání v decimující izolaci nepředvídaný rozkvět také v oblasti nakladatelského sektoru, a tím skutečný a zásadní zlom i u české bibliofilie. Fenomén bibliofilie, tedy exkluzivně vypravený tisk, má své specifické vlastnosti, plní funkci estetickou, reprezentativní, motivační a je vždy výsledkem kultury a její vyspělosti. Politické a hospodářské změny bezesporu ovlivnily nejen ediční činnost, knihomilství a cenné sběratelství krásných tisků, osvětové a společenské aktivity i estetickou činnost, ale přispěly také ke vzrůstu odborné a umělecké tradice s jejími osobitými znaky, které se počaly výrazně vyvíjet na počátku 20. století. Průkopnický mezník do dějin naší novodobé knihy učinilo vydání sbírky básní A. Procházky *Prostibolo duše* v roce 1895 (vliv francouzské orientace) a činnost spojená s časopisem *Moderní revue*. Dalším krokem byla ryze grafická obálka 2. ročníku *Volných směrů*, navržená progresivním V. Preissigem (vliv anglické novorenesance), novátorská výtvarná koncepce citlivě výbušná a kultivovaná aristokratky Z. Braunerové u *Pohádky máje* V. Mrštíka, zvláště pak u jejích dalších knih výtvarně řešených pro M. Martena.

Retrospektivně vzpomeňme na ony tři desítky intelektuálů, kteří zřetelně vycítili, že uzrála doba a je nutné přehodnotit zavedený archaický, tradicionalisticky rozbujelý, dekorativní a šab-

Vratislav H. Brunner

lonovitý názor na českou tištěnou knihu, k jejíž nevalné úrovni přispěla i průmyslová revoluce. Koncem března 1908 položili základy dobrovolného *Spolku bibliofilů*, přejmenovaného na *Aventinum* a později nazvaného *Spolek českých bibliofilů*. Ve stanovách si odhodlaně předsevzali, že budou budovat a pěstovat ušlechtilou lásku ke vzácným a krásným knihám a tiskům se zvláštním zřetelem k umělecké grafice, typografii a vazbě a budou

Slavoboj Tusar

napomáhat jejich rozšiřování. Důraz kladli na harmonickou jednotu obsahu s uměleckořemeslným zpracováním krásné knihy. Do čela zvolili básníka a překladatele Františka Táborského, jehož 150. výročí narození jsme si letos v lednu hrdě připomněli. Vznikly první signatury A. Kašpara a V. Preissiga s motivem plovoucí, aristokraticky vyhlížející bílé labutě. Dnes existuje přes čtyřicet různých signatur od více než dvaceti výtvarníků. O dva roky později vyšel první spolkový sborník *Český bibliofil*. Následovaly každoroční prémiové členské publikace, nevšední a mimořádně hodnotné. Od té doby spolek vydal 245 takových titulů. Založil neperiodickou subskripční statutární řadu o malém nákladu, nazvanou *Volné edice*. To vše logicky určuje i cenový index exkluzivních knih. Spolek realizuje příležitostně originální tisky k počtě svých zasloužilých členů nebo intenzivně spolupracujících výtvarníků a spisovatelů. Stará

se také o vydávání specificky zaměřených tisků k významným společenským akcím.

V době vzniku SČB byl šéfredaktorem odborného periodika *Typografia* jeden ze zakladatelů a pozdější jednatel spolku, Karel Dyrnk, autor gramatiky typografického jazyka. S morrisovským vkusem, založeným na kultivovaných potřebách a profesionalitě, vytvořil základní pohled na práci s moderní knihou. Hodnotí například dokonalou architekturu a pojetí písma jako výtvarného činitele u V. Preissiga, jehož 135. výročí narození si připomínáme. U Z. Braunerové, od jejíhož narození letos uplynulo 150. let, oceňuje tvůrčí návrat k českým kancionálům a benátským rytmickým tiskům 16. a 17. století. Dyrnk při nástupu prozřetelně požádal tehdejší vedoucí osobnost umělecké kritiky, literárního vědce F. X. Šaldu, aby nový ročník *Typografie* zahájil programovou úvahou o knize jakožto ušlechtilém kulturním fenoménu. Šaldova esej *Knih jako umělecké dílo* prolomila bariéru nakupených klišé a stala se pro celé 20. století pevným kodifikačním základem knižní kultury, odolávajícím náporu času i vkusu. Inspirovala několik generací předních českých tvůrců, zabývajících se vnější stránkou knihy. Umělci dodnes se Šaldovým názorem konfrontují koncepce i realizaci vlastní tvorby, teoretici ještě dnes citují pasáže z eseje, odvolávají se na ni a opírají o postuláty v ní zakotvené. Válečná léta 1914-1918 obrodné úsilí o výtvarné zušlechtnění české knihy téměř zadusila, ale přes složitost napjatých společenských a politických podmínek meziválečného období SČB rozvíjel a podporoval každý, i sebemenší zájem o krásnou českou knihu a bibliofilské hnutí. Vznikaly obrodné pokusy zavést kurzy o úpravě knih za odborného vedení

F. Kysely a M. Kalába, určené mladé generaci. V Čechách i na Moravě se objevily nové soukromé domácí tiskařské dílny s ručními lisy – J. Picek, J. Váchal, A. Chvála a další. Velmi zdařilé a profesionální byly i návrhy písem pro účel knihtisku – respektovaly čitelnost, souměrnost linií, zdůrazňovaly litery typické pro češtinu, organickou vázanost a stylovost tvarů, světelnou vyrovnanost. Celková sazební stránka působila klidně a opticky plynule. Za všechny jmenujme V. Preissiga, K. Dyrnka, O. Menharta a J. Bendu.

Vznik Československé republiky měl podstatný význam pro další rozvoj krásné knihy u nás. V roce 1928 na impuls A. Sáňky vyhláší *Soutěž nejkrásnějších československých knih roku*, vychází informační občasník *Vitrínka* (1925-33), pozdější *Marginálie* (1934-1951, 1962-1990). V těchto obrodných tradicích se i přes dramatické události 20. století, občasně názorové i finanční krize spolek snažil pokračovat v činnosti a s většími či menšími úspěchy to činil až do současnosti. Stal se tak historicky nejdéle soustavně fungujícím spolkem, zaměřeným na knižní a grafickou tvorbu nejen v České republice, ale i v celé Evropě. Do roku 1940 Spolek českých bibliofilů improvizovaně uskutečnil vydání velmi zdařilých a vzácných bibliofilů, například v osobitém výtvarném rukopisu A. Kašpara, V. H. Brunnera, J. Bendy, sugestivního J. Konůpka a F. Koblihy, V. Maška, J. Čapka nebo vrcholně zrajícího umělce K. Svolinského, v náročných moderních typografických dílnách klasika K. Dyrnka, výtvarně citlivého, asketicky ukázněného M. Kalába. Na ně navazují R. Hála, S. Tusar, technicky zanícený J. Somberg, později funkcionalističtí konstruktivisté K. Teige či L. Sutnar se svou minimalistickou typografií. Vydávaly

se i knihy, které tehdy povzbuzovaly a dotvářely tolik potřebné národní sebevědomí.

Likvidace soukromého podnikání a další negativní změny po roce 1945 definitivně znemožnily ediční činnost všech malých soukromých nakladatelů (zákon č. 94/1949). Impresorům byl drasticky odnímán strojový park, nastala likvidace, nivelizace nebo slučování tiskáren v gigantické celky, byly ohroženy i všechny české spolky, zvláště umělecké. Náš spolek s úzkostí hledal možnosti, jak si zachovat alespoň ediční existenci. Úsilí o spojení s SČUG Hollar bylo bezvýsledné, stejně jako ustavení samostatné sekce při Kruhu přátel umění. Nejprve spolek spolupracoval s Československým spisovatelem, kde ještě mohl vydat několik desítek vkusných, ale spíše užitkových publikací. Po skončení kontraktu krátce kooperoval se Svazem československých výtvarných umělců. Na vydávání bibliofilských tisků se pohlíželo jako na buržoazní západnický přežitek, stávalo se tudíž obtížnější, chyběla dobrá vůle, převažovala apatie, nechuť a odmítání nejen ze strany mamutích tiskáren, ale hlavně z center řízení kultury, vydávání se opožďovala, záměrně byly zvyšovány daně a snižovány provize pro spolek. Novodobá státní knižní produkce dbala na kvantitu, ale kvalita většinou výrazně klesala, v důsledku strojní výroby a nedostatečné odborné kvalifikace mizela osobitost a tradice, ubývalo i nutných základních technických předpokladů. Čím dál víc zastarávalo technické vybavení i technologie, papír i tiskařské barvy byly nekvalitní a těžko dostupné a to vše mělo neblahé důsledky.

K určitému přelomu a druhému nadechnutí došlo až roku 1961, kdy začala aktivní činnost spolku pod patronací Památníku národního pí-

Karel Svoboda

semnictví. Ten poskytl alespoň částečné finanční úhrady prémiových tisků (některé z nich se přiblížily předválečné dokonalosti), informativních periodik, příležitostných tisků, subskripcí a volných grafik, umožňoval spolku uspořádat řadu výstav, zajistil depozitář pro uložení vzácných archiválií a celé spolkové knihovny. Roku 1965 PNP po tříleté pauze obnovil s Ministerstvem kultury tradiční soutěže nejkrásnějších knih se samostatnou kategorií *Bibliofilie*. Cílem bylo obnovit někdejší vysokou technickou a výtvarnou úroveň, a to u všech tematických skupin, i když bohužel už bez přizvání původního zakladatele.

V osmdesátých letech, i přes otevřenou cenzuru a izolaci vnějších inspiračních zdrojů, sporadicky vznikaly na různých místech republiky další samostatné editorské aktivity pod různými formálními záhlavími závodních klubů ROH, okresních muzeí a knihoven, kulturních domů, osvětových besed a klubů přátel výtvarného umění. Ani tehdy se Spolek českých bibliofilů nezpronevěřil svým humanitním a demokratickým tradicím, v roce

1992 se osamostatnil, stal se inspirátorem obnovy ediční bibliofilské činnosti, podílel se na výstavních aktivitách doma i v zahraničí. Pokračoval v tradici pořádání valných hromad s banketem a vydáváním atraktivních jídelních lístků a novoročenek s originální číslovanou grafikou předních umělců, kteří spolupracovali obětavě a bez nároku na odměnu. Mezi ně patřili A. Born, K. Lhoták, V. Komárek, C. Bouda, J. Šváb, O. Janeček, V. Tesař, J. Anderle a další. Zajišťoval osvětovou a vzdělávací činnost, organizoval odborné přednášky v Národním muzeu a populární monotematické literární večery v pražské Viole s předními učiteli O. Sklenčkou, V. Voskou, R. Lukavským a jinými za režie V. Fišara, člena výboru a herce. Spolek pořádal besedy s významnými jubily, grafické a knižní nadílky, vycházky a mimopražské zájezdy s odborným výkladem, pravidelně tvořivě pojaté výborové schůze. Při výběru knižních titulů se dařilo dokonce občas vydat texty některých nepovolených nebo dokonce zakázaných či perzekvovaných literátů – J. Seiferta, J. Cibulky, S. Renauda, V. Černého, B. Hrabala, P. Kopty, K. Šiktance. Výtvarný doprovod poskytli umělci J. Váchal, B. Reynek, katolicky zaměřený M. Florian, A. Kulhánek, J. Jíra a další. Vznikla komorní edice *Pupilla* (lat. „panenka“), která za dvacet let své existence obsahuje úctyhodných třicet svazků nepublikovaných textů významných českých autorů s adekvátními ilustracemi současných českých grafiků.

Za léta existence spolku se vystřídaly celkem čtyři generace; každá z nich měla své velké a proslulé osobnosti. Rekapitulujeme-li činnost Spolku českých bibliofilů, zjišťujeme, že značný podíl na prioritách měla přirozená individualita předsed-

dy a významných autorit a tvořivých osobností výboru. Jmenujme za všechny alespoň některé z předsedů, básníka a překladatele, ředitele vyšší dívčí školy, iniciativního Františka Táborského nebo objektivně harmonického dějepisce a ředitele knihovny Národního muzea Josefa Volfa, literárního historika, knihovníka Miloslava Novotného, Františka Khola, spisovatele a bibliotekáře Národního muzea, či temperamentního brněnského vydavatele, učitele Arno Sánku, z novější doby knihomila Jaromíra Tesaře, významného soudního znalce a latiníka, nebo badatele, historika, univerzitního profesora Františka Dvořáka, respektovanou přední autoritu nejen v oblasti dějin výtvarných umění, autora řady uměleckým monografií a kulturních projektů a v neposlední řadě bývalého ředitele Památníku národního písemnictví, obětavého Pravoslava Kneidla s hlubokými literárními, knihovědnými a bibliografickými

Ladislav Rusek

znalostmi. Měl jsem to veliké štěstí, že jsem mohl být pracovně po boku alespoň posledních tří jmenovaných osobností.

Paradoxně na konci milénia, v době pro rozkvět bibliofilie tak důležitého, tvořivě svobodného a demokratického prostředí s neomezenými možnostmi a obrovským zájmem o soukromé podnikání, se do popředí nenadále důrazně dere požadavek rentability, vidina okamžitých zisků, převládají utilitární ekonomická kritéria nad „pouhým naivním nadšením“. Spolek se dostává do nejhlubší finanční krize za dobu své stoleté existence. Je to způsobeno celou řadou dalších okolností: Přinejmenším vývojem moderní civilizace, vedoucím k novým postojům vůči knize a její kultuře, ba dokonce ke knize jako takové, stejně jako ke zcela specifickému způsobu sebevyjádření jejich tvůrců, k funkčnosti literatury a roli knihy ve společnosti. Umělecká hodnota se mnohdy nekryje s hodnotou sběratelskou, často dokumentární a komerční hodnota převažuje nad estetickou. Kritéria jsou různorodá, vliv má konkurence, názory se štěpí na zásadní obhájce řemeslně náročné tradiční koncepce v klasickém stylu a na příznivce využívání zcela nových moderních experimentálních technologií.

Spolek českých bibliofilů i na počátku třetího tisíciletí důsledně zachovává základní programovou náplň. Nikdy v historii nedosahoval vyšších nákladů a vzhledem k omezenému počtu signovaných výtisků ani nebylo možné soustředit se na masovost. Maximální počet výtisků se v historii Spolku přibližoval pěti stům v roce 1949. Odpovídá to komornímu počtu členů, svým způsobem limitovanému. V současné době je jich 385, z toho 73 % reprezentují muži, 22 % ženy a 5 %

instituce, což představuje zhruba střední míru ve stoletém trvání Spolku. Můžeme si klást otázku, co je příčinou propastného rozdílu v počtu žen a mužů, když přeci ženy vynikají lepším citěním a větší fantazií. Smutná bilance vyznívá z věkového průměru členů – padesát devět let. Ovšem opravdu politováníhodnou, alarmující skutečností je nedodržování platební morálky, neboť celých 24 % členské základny nezaplatilo stanovený povinný každoroční vklad, z toho 6 % jej dluží tři i více roků a všemi odhlasovaný příspěvek za režii „super last prémie“, přesahující rozsahem a náročností spolkové možnosti, neuhradilo 61 % členů. To zřetelně avizuje určitý nezájem a pasivitu. Smutné je i srovnání s těmi osmdesáti členy, kteří naopak dobrovolně v benefických příspěvech například na realizaci foliantního sborníku.

Zatímco ještě před lety byla kniha základním nástrojem komunikace a předávání myšlenkových a estetických obsahů vzdělání, přesouvá se těžiště této výlučnosti stále více do oblasti modernějších informačních technologií, techničtěji zaměřených forem digitální komunikace (portfolia, DTP, počítačové grafické programy, tablety, web design stránky, internet, sms, počítačové hry). Pohodlnější čtení knihy zpracované do elektronické podoby se stává módním snobským trendem. Tento takzvaně technicky pokrokový posun konzumního životního stylu je velmi progresivní a nese s sebou bohužel určitou devaluaci stylisticky a výtvarně citlivých přístupů ke knize, k jejímu obsahovému i formálnímu potenciálu, zdaleka negarantuje kvalitu, nebudí v příjemci citovou účast a vede nutně k podprůměrné čtenářské gramotnosti. Jakkoli výtvarné a grafické programy umožňují zdánlivě neomezené postupy a varianty designového zpra-

Cyril Bouda

cování fototextových a výtvarných předloh třeba v ofsetovém tisku, přesto výrazně klesá řemeslná a výtvarná kultura někdejšího tiskového zpracování a na něj navazující kultivovanost tisků, neboť schází ona přirozená lidská dimenze.

V roce 2006, kdy náš spolek na valné hromadě odhlasoval žádost o zpětné začlenění do pořadatelství Soutěže nejkrásnějších českých knih roku s tím, že by nově udílel *Cenu Vojtěcha Pressiga* s doprovodnou finanční odměnou, z nepochopitelného důvodu byla tato kategorie definitivně vyřazená z další účasti, a to bez předcházející konzultace a navzdory mnohačetným protestním peticím odborných kruhů, ke kterým jsme se v plném přesvědčení rovněž přidali. To by mělo nesporně negativní dopad na budoucí vývoj, takže věrme, že nové vedení PNP neupustí od slíbeného pokusu znova tuto otázku otevřít při jednání s odpovědným Ministerstvem kultury.

Dalším rysem novodobého způsobu života je spěch, poznamenávající zejména mladou generaci, spojený s rozšiřováním agresivnějších prostředků,

podněcujících pozornost, a obecné zaujetí zcela novými obsahy, křiklavě důraznými a „poutavými“, které nedopřávají člověku spočinout, utkvět u hodnotného díla a s potřebným soustředěním se jím zaobírat. „Čas jsou peníze“ – výsledkem je, že mnozí lidé buď již vůbec nečtou, pouze shromažďují nezbytné nebo naopak nadbytečné informace, a že jejich přístup ke knize není časově dostačující ani kultivovaný. To vše vede k snížení potřeby a tím i poptávky po hodnotné, obsahově i výtvarně kultivované knize, a je-li zrovna dostupná, k neschopnosti se jí dlouze zaobírat, setkat s ní, nechat se jí oslovit a ovlivnit. Není pak divu, že knižní produkce na vysoké výtvarné úrovni není dost žádána a nenachází své potenciální čtenáře, ani se neteší zájmu veřejnosti. Působí to skoro dojem bližšího se konce papírových knih. Přesto věříme, že dobří spisovatelé a čtenáři nevymizí.

Jakou pak má opodstatněnost a možnosti takové uslechtilé uskupení milovníků krásné knihy, jakým náš spolek bezesporu je? Nestaneme se pouze výlučnou elitou, odtrženou od reality, od zmíněných procesů v posunu hodnot? Nebo dokážeme na tyto procesy adekvátně zareagovat a včlenit je do vlastního přístupu k veřejnosti? Dokážeme nadále oslovovat úroveň knižní kultury námi podporované a rozvíjené produkce, nebo se necháme „semlít“ novodobými trendy, které se tak dynamicky, cynicky a agresivně prosazují proti nám a našim záměrům i postojům?

Žel, další nejistý výhled skýtá administrace spolku: Nemůžeme neustále požadovat na jednotlivých členech výboru náročné časové i finanční zainteresování jen proto, že nemáme jedinou, alespoň symbolicky placenou pracovní sílu, chybí kontaktní kancelář, základní komunikační a roz-

množovací technika, počítač, depozitář, mobilní archiv pro spolkovou agendu, knihovnu a vzácné rukopisy, který je už léta v rozpracované formě, provizorně uložený a obtížně přístupný v prostorách zámku v obci Staré Hradky na Královéhradsku, který může být v budoucnu ohrožen změnou majitele.

Jsem si vědom, že tu nemohu předložit nějaká uspokojivá řešení, která by posunula tuto problematiku k jejímu vyřešení. Spíše tu nastoluji otázky, na které si v nejbližší době musíme umět odpovědět. Naskýtají se možnosti vlastního zpracování jakési marketingové studie, která nejen důkladně analyzuje problematiku společenských trendů a přístupu ke knize a zvláště krásné knize, o jakou stojíme a kterou chceme vytvářet. Je třeba předložit konkrétní řešení, jak oslovit veřejnost, jakými prostředky, metodami, na koho a jakým způsobem je zapotřebí se nadále zaměřit. Patří sem bezpochyby i to, jak přesvědčit vytipované sponzory a rozšířit tak okruh našich laskavých příspěvatelů o další členy, aby náš nekomerční spolek získal nepostradatelný kapitál. V tom spočívá naše životaschopnost, opodstatněnost usilování o úroveň knižní kultury i naše poslání kultivovat zejména čtenářskou veřejnost specifickou a nezaměnitelnou činností Spolku. Nemůžeme ovšem suplovat výchovu kupříkladu mladé generace ke knize a její kultuře a nahradit tak působení rodiny a školy. Pokusme se nad těmito okruhy otázek zamyslet, a pokud vytvoříme nějakou koncepci, nerozpakujme se s ní přijít a pracovat na ní. V tomto aktivním usilování nám všem přeji mnoho nápaditosti, tvořivosti, zdatu a úspěšnosti do dalšího období, které se nám otvírá jako příležitost, neboť bibliofilie jsou klenoty naší duše.

Nejkrásnější české knihy roku 2007

Helena Stejskalová

Soutěž o nejkrásnější české knihy letos proběhla již po třiačtyřicáté. První ročník soutěže se konal v roce 1965 (tehdy pod názvem Československé nejkrásnější knihy), od roku 1993 se uskutečňuje jako soutěž Nejkrásnější české knihy roku. Pořadatelé jsou Ministerstvo kultury ČR a Památník národního písemnictví.

Soutěž je rozdělena do šesti kategorií (odborná literatura, krásná literatura, literatura pro děti a mládež, učebnice a didaktické pomůcky v tištěné podobě, obrazové publikace a katalogy). V každé kategorii jsou vyhlášovány tři ceny, z nichž první je Cenou ministra kultury dotovaná 50 tisíci korunami. Svoje ceny udílí také Svaz polygrafických podnikatelů (za polygrafické zpracování), SČUG Hollar (za ilustraci) a TypoDesignClub (za grafické řešení). Studentům výtvarných a polygrafických škol je určena Cena Arna Šaňky, kterou uděluje Památník národního písemnictví.

V roce 2007 přihlásilo do soutěže 109 nakladatelů celkem 217 publikací (pro srovnání v loňském roce vyšlo v České republice 15,5 tisíce knižních titulů). Jde o mírný nárůst proti minulému ročníku (tehdy bylo přihlášeno 196 publikací od 107 nakladatelů). V posledních ročnících soutěže byl počet zaslaných publikací stabilizovaný. Přihlášené publikace zahrnovaly i 23 prací, které zaslali studenti z Vyšší odborné školy grafické v Praze a Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze.

Přihlášené knihy byly hodnoceny v posledním lednovém týdnu letošního roku, a to ve dvou kolech. Nejprve zasedala technická komise, která vy-

řadila tři publikace pro technickou nezpůsobilost (jednu z nich kvůli špatnému vrocení). Výtvarná porota proto vybírala z 214 doporučených knih. Členové poroty zaznamenali stoupající úroveň v kategorii učebnic, zároveň ale konstatovali stále přetrvávající horší kvalitu vydavatelských počínů v oblasti učebnic pro základní školy. Porota udělila 1.–3. místo ve všech kategoriích kromě kategorie Katalogy, ve které udělila pouze 1. a 2. cenu. I přes generační a profesní různorodost se porotci shodli na užším výběru z přihlášených knih i na konečném pořadí umístěných publikací.

Pozitivní je, že se zvýšil počet přihlášených knih. Soutěž také kladně motivuje nakladatele ke zkvalitňování jejich knižní produkce. Již tradičně se ve výsledcích soutěže setkáváme s některými českými nakladateli: Argo, Baobab, Gallery, Akropolis, Kant atd., kteří svým knihám věnují pozornost po všech stránkách, obsahové, grafické i polygrafické.

Vybavení českých tiskáren dosahuje stále vyšší úrovně, proto je kvalita polygrafického zpracování stabilizovaná a vysoká. Vyřazených knih kvůli technickým nedostatkům je již po několik let nanejvýš minimum.

Nakladatelé dávají příležitost nejen renomovaným úpravcům a ilustrátorům, ale i začínajícím autorům, jejichž úroveň byla v tomto ročníku nadprůměrná.

Je škoda, že pořadatelům chybí odvaha pustit se do něčeho nového. Citelné to je zejména v oblasti nových médií. Některé z knih obsahují např.

Petr Nikl přebírá letošní cenu Magnesia Litera

zakomponované CD, což je dnes již vlastně nejjednodušší forma nového média. Soutěž by velice obohatila kategorie zaměřená na knihy elektronické či multimediální. Zajímavou kategorií by byly knihy existující jak v tištěné, tak v multimediální podobě (aktuální zejména u encyklopedií, učebnic apod.). Soutěž se bohužel tomuto trendu uzavírá, a to již samotnou definicí „kategorie učebnice pro školy a ostatní didaktické pomůcky v tištěné podobě“. Přitom právě v této kategorii by určitě bylo možno zaznamenat řadu zajímavých počinů přesahujících tištěnou podobu knihy.

V letošní kolekci nejkrásnějších knih se objevilo několik zajímavostí. Jde o knihu na CD, která je součástí tištěné publikace. Objevily se některé netradiční vazby – příkladem je publikace Krajinou pochybností – Sborník úvah z Ekologických dnů Olomouc (2. cena v kategorii vědecká a odborná literatura). Publikace je umístěna v pouzdře z recyklovaného papíru,

součástí je CD v hnědé obálce z recyklovaného materiálu a celková koncepce publikace je v souladu s ústředním tématem – ekologií. Také Čínské pohádky (3. cena v kategorii Krásná literatura) mají atypickou vazbu. V kategorii učebnic pro školy a ostatních didaktických pomůcek v tištěné podobě je Adamův deník (1. cena) proveden v twin-wire vazbě často používané u kalendářů. Jde o komiks – průvodce kluka s diabetem. Pro učebnice, které se neustále používají, je twin-wire vazba vhodnou alternativou, protože je možné ji úplně rozevřít, což usnadňuje práci s ní, a také nemůže dojít k poškození učebnice. Těto možnosti by si mělo všimnout více vydavatelů učebnic. Vývoj přináší větší pestrost knižních vazeb v soutěži než v minulých letech. Je to signál, že vazby jsou v souladu s celkovou koncepcí knihy – jejím zaměřením a používáním.

Zklamáním je, že nebyla obnovena kategorie bibliofilii. V loňském roce proběhly kolem jejího zrušení dosti rozsáhlé diskuse. Podle slov předsdkyně poroty Simony Vladíkové porota uvažuje o zavedení kategorie Autorská kniha, do níž by bylo možné zařadit jak bibliofilie, tak autorské knihy – objekty. Nabízí se ale otázka, zda jsou autorské knižní artefakty porovnatelné s bibliofilskou produkcí. Jde totiž o dvě odlišné oblasti, které by bylo třeba posuzovat samostatně.

Porota si letos položila otázku, zda jí neunikají nějaké knihy, které sice nejsou přihlášeny do soutěže, ale přesto vynikají svojí kvalitou a bylo by možné označit je za krásné, dokonce nejkrásnější. Jde tedy o pečlivé sledování knižního trhu porotou. Každý z porotců by mohl přijít s návrhem ocenit některou z knih, kterou sice její vydavatel nepřihlásil, ale přesto se vymyká průměru. Nápad

je to velmi dobrý, jistě by podpořil zájem o soutěž u dalších vydavatelů. Doufáme, že se ho podaří úspěšně realizovat.

Tradicí je, že katalog ročníku soutěže zpracovává vždy loňský vítěz v kategorii Katalogy. Jde většinou o mladší autory z řad grafiků. Katalogy mají úspornější, minimalističtější grafický výraz. Zajímavé je, že v letošním katalogu jsou zobrazeny vždy 43. stránky vítězných publikací (paralela s letošním 43. ročníkem soutěže). Obvyklé bývá zobrazení titulních stran, toto je zajímavá změna.

Velice podstatná otázka zní, jestli znamená ocenění Nejkrásnější kniha roku také prestiž. Cena má jistě význam pro vydavatele, jejichž práce na knize je takto oceněna. Vítězné publikace se posílají do soutěže Nejkrásnější knihy světa. První místo, tedy Cena ministra kultury je také dotována částkou 50 000 korun. Je také třeba říci, že kolekce Nejkrásnějších knih roku 2007 je reprezentativním vzorkem produkce českých knih za minulý rok.

Výstava oceněných prací proběhla od 24. 4.– 8. 6. 2008 v Malé výstavní síni na Strahovském nádvoří v Praze. Výsledky uvádíme podle kategorií:

Kategorie – vědecká a odborná literatura

– Cena ministra kultury

1. Ulice na konci světa – o architektuře a jiných věcech / Mirko Baum / Karel Kerlický – Kant
2. Krajinou pochybností / O.P.S.
3. Jiří Kroha (1893 – 1974) / Muzeum města Brna

Kategorie – krásná literatura – Cena ministra kultury

1. Režná bába / sebral Miloš Doležal / Thyrsus

2. Čtyřnohá vrána a nové taškařice / Daniil Charms / Argo
3. Čínské pohádky / Lucie Olivová / Vltavín

Kategorie – literatura pro děti a mládež

– Cena ministra kultury

1. Záhádky / Petr Nikl / Meander Publishing
2. Komínek & Budíček / Pavel Hrnčír a Michaela Kukovičová / Labyrint
3. Poklad starého brouka / Olga Černá / Baobab

Kategorie – učebnice pro školy a ostatní didaktické

pomůcky v tištěné podobě – Cena ministra kultury

1. Adamův deník / Blanka Neoralová, Štěpánka Průhová, Lukáš Urbánek / Sanvitalia
2. O lásce a sexu / Kateřina Janouchová / Akropolis
3. Rozhovory i písmu rukopisném / sestavila Radana Lencová / Svět

Kategorie – knihy o výtvarném umění a obrazové

publikace – Cena ministra kultury

1. Z holandských zápisníků / Emil Filla / Národní galerie v Praze
2. Magdalena Jetelová / Josef Hlaváček, Werner Meyer, Piedad Solan / Gallery
3. Český / Czech / Design 01 / Tereza Bruthanová / Prostor – architektura, interiér, design

Kategorie – katalogy výtvarné firemní a další;

neprodejné publikace – Cena ministra kultury

1. Wenceslaus Hollar 1607–1677 and Europe between life and desolation / Národní galerie v Praze
2. Život Štěstí Překvapení / Alan Záruba / TORST

**Studijní práce posluchačů výtvarných
a polygrafických škol – Cena Arna Šaňky**

1. Sedmero receptů Kateřiny Šachové / Kateřina Šachová / VŠUP
2. Ameland / Anna Pleštilová / VŠUP
3. Setba chujů / Noemi Biharyová / VOŠG Hellichova

Cena Svazu polygrafických podnikatelů

1. T.A. PRINT František Foltýn / Hana Rousová / Moravská galerie v Brně a Arbor vitae
2. TRICO Pocta Václavu Hollarovi / kolektiv autorů / Sdružení českých umělců grafiků Hollar

3. TISKÁRNA LIBERTAS O Dorotce a psovi Ukšukovi / Viola Fischerová / MEANDER Publishing

Čestné uznání: TISKÁRNA FLORA Praha – Prague / Milan Kincl / Milan Kincl – Nakladatelství, Prague Castle / Milan Kincl / Milan Kincl – Nakladatelství

Cena SČUG HOLLAR za ilustraci

Jan Chaloupek Čínské pohádky / Lucie Olivová / Vltavín

Cena TYPODESIGNCLUBu za grafickou úpravu

Mirko Baum Ulice na konci světa / Mirko Baum / Karel Kerlický – Kant

CASLIN 2008 hravý a inspirativní

Helena Veličková

Seminář CASLIN 2008 v Českovicích u Blanska v červnu 2008 dovršil patnáctičlennou řadu, což je bezesporu úctyhodná tradice. Získal pověst progresivního semináře, na kterém zahraniční lektori většinou nastíní rámec, úkol nebo ideu, která se během 2 let realizuje v Česku i na Slovensku. V 90. letech šlo o myšlenku zavést moderní informační síť v zemích bývalého komunistického bloku, přičemž střední Evropa byla první na řadě. Velké knihovny síť vybudovaly, přidaly se k nim dokonce menší knihovny, vznikl MOLIN a KOLIN jako moravská a slovenská dílčí struktura. Mellonova nadace a péče profesora elitní vysoké školy v Massachusetts, Andrewa Lasse, dokázaly během několika let přeměnit zaostalé české a slovenské knihovny na vysoce kvalitní informační pracoviště s kvalifikovanými knihovníky, elektronickými katalogy a specializovanými databázemi (v mnoha případech přístupnými na internetu), takže střed Evropy je dnes kadlubem, v němž může najít informační podněty ke studiu i zábavě každý, kdo umí vládnout myši a vidí na obrazovku (a dokonce i bez toho, je-li handicapován).

Po několikaleté přestávce jsem se CASLINu mohla zúčastnit, a tak se mi přímo nabízelo srovnání, v jakém duchu probíhal letošní seminář oproti jeho začátkům. Byl to dojem veskrze pozitivní. První CASLINy byly velice náročné nejen obsahem přednášek a hojným užíváním angličtiny v kuloárech, při workshopech i tzv. „akváriu“ (debatní kulatý stůl), ale zejména nároky na čas.

Andrew Lass (Mount Holyoke College, USA)

Nebylo téměř možno odpočívat – přednášky probíhaly od časného rána do večera, rauty a večerní setkání byly závazkem každého knihovníka vůči ostatním i vůči instituci, která zaplatila drahý pobyt v luxusním hotelu. Konaly se v krásném přírodním prostředí, ale kromě jednoho krátkého společného výletu neměl nikdo možnost se podívat do okolí, CASLIN byl především pracovním seminářem a byla to zkrátka čtyřdenní tvrdá dřina. Knihovníci, obtěžkaní novými idejemi, měli pochybnosti o jejich realizovatelnosti a uvědomovali si hlavně tu nezměrnou dřinu, která je doma čeká. Když přesvědčovali své kolegy v knihovnách o nutnosti změn, budili spíš další pochybnosti a navíc obavy z budoucnosti. Zdálo se, že úkoly se téměř nedají splnit.

Po příspěvcích následovaly živé diskuse

Letošní CASLIN, jakkoliv na velmi vysoké erudiční úrovni, poskytoval i prostor k osvětlení v oblasti Moravského krasu a ve wellness centru, udržoval v účastnících radostnou náladu a intelektuální elán. Připomínal mi hernu, dětské pískoviště nebo jakousi virtuální dílnu. Jako by nadšení knihovníci, kteří za předchozí léta všechno podstatné stihli udělat (sít už existuje a výborně funguje), po roce se s radostí sešli a notovali si, jak jim práce s počítači báječně jde, jaká je to radost vyhledávat v nejrůznějších databázích – a hele, tuhle ještě neznáte, tak já vám o ní povím. A už jim ani nestačí poskytovat jen ty informace, na které se čtenář přijde zeptat, vždyť knihovníci znají nové zdroje, na které se může vědec spolehnout, a mohou mu je doporučit ještě dřív, než se pustí do sběru podkladů pro svoji vědeckou práci. Dokonce mohou být nápomocní procesu tvorby odborné práce, ať jde o studentský esej nebo profesorskou publikaci.

Christian DiCarlo (Strategic Partner Development Google)

Znají totiž různé způsoby, jak pracovat s textem, jak vkládat přesná znění citací ze spolehlivých zdrojů, jak tyto citace exportovat z textu a shrnout do závěrečného soupisu použité literatury. A hotové práci pomohou dát o sobě patřičně vědět – vědí, kam a jak poslat recenzi, jak propagovat svoji práci v renomovaných časopisech a spoustu dalších fines, které uživatelům usnadní život a pomohou na svět myšlenkám, které by jinak možná nebyly zaznamenány (písemná práce by nevznikla) nebo by se o nich téměř nikdo nedověděl (ztratily by se v moři internetových neověřených informací).

Tématem CASLINu byly Znalostní technologie a budoucnost vyššího vzdělávání. Zúčastnili se hlavně knihovníci z univerzit a vysokoškolských knihoven. Pro ně je samozřejmostí, že se člověk musí celý život vzdělávat, aby byl ve službách společnosti něco platný. Získávat informace je ovšem něco jiného než stát se vzdělaným člově-

Linda Skolková (Karlova univerzita)

kem – všechno, co se dovíme, musíme nejdříve promyslet a v jistém smyslu „prožít“, aby se to stalo naším duševním majetkem, znalostí, zkušeností. Jenom takové znalosti se pak promítají skrze jednotlivce do znalostní a vzdělanostní úrovně každé společnosti.

Knihovníkům v moderních informačních institucích, zejména vysokoškolských, přibývají podle Jay Schafera a Susan Perry další role: Zprostředkovatel komunikace a informací mezi kooperujícími studenty, mezi učiteli a studenty, mezi vědeckými pracovníky a pedagogy, mezi učiteli a veřejností. Jsou pojítkem, které udrží pohromadě informace, znalosti, databáze i lidi se společným zájmem. To je nepochybně velice důležitá, byť stále „jen“ služebná společenská role.

Učení nemusí být jen nepříjemný proces, i když ještě nikdo nevyalezl norimberský trych-

týř. Proces učení, který je hravý, tvůrčí, motivující a radostný, předvedl americký pedagog Robert Rotenberg a sklídl velké nadšení. Arthur J. Eger a Naděžda Andrejčíková ukázali, že s velkým informačním obzorem, jaký dnešní zdroje poskytují, sice asi nebudou vědci produkovat více článků a publikací, než byli schopni dříve, ale jejich práce se může dostat o několik úrovní výše. A Christian DiCarlo by dodal – zvláště když jim specializované agentury jako Google Scholar poskytnou ke zkoumání seriózní předvýběr informací.

Takže jestli se poselství CASLINu 2008 stane opět do 2 let skutečností, jak tomu bývalo dříve, budeme mít možnost brouzdat se ve vlnách informací, které budou mít stále větší relevanci, budou prezentovány čím dál snadnějším a příjemnějším způsobem a svojí pestrostí by měly podněcovat tvořivé myšlení. Měly by umožňovat virtuální komunikaci a setkávání lidí podobných názorů, zájmů a způsobů práce, a v důsledku toho přispívat ke vzniku širších komunit, pro které nebudou existovat hranice etnické, národní a prostorové.

Jediným kamenem úrazu je to, jak každý člověk s takto získanými informacemi naloží, v jaké znalosti a zkušenosti je přeměnění svým osobním chápáním a konkrétním prožitkem. Vědění je moc – a knihovníci takto dávají uživatelům do rukou nástroje, které mohou být použity k dobrému i zlému. Ale k tomu vedlo vzdělání vždycky. Andrew Lass proto zdůraznil občanskou odpovědnost, ke které je potřeba se hlásit tím víc, čím globálnější je charakter získávaných informací. Vždyť vzdělaný člověk svým způsobem může znát celý svět, a je proto za něj svým způsobem také zodpovědný.

Nová Akropolis v novém sídle

Petra Goliášová

Od okamžiku, kdy se čtenáři na stránkách časopisu KROK s Novou Akropolis seznámili poprvé, se naše činnost v Olomouci obohatila a rozšířila. Kromě pravidelných přednášek a přednáškových cyklů na různá témata z oboru filosofie, historie, literatury, umění, vědy přibližující současnému člověku velké civilizace a významné osobnosti, jsme uspořádali několik výstav, z nichž dvě byly instalovány v prostoru Vědecké knihovny v Olomouci, a také jsme zahájili tradici divadelních představení inspirovaných mytologií odehrávajících se pod širým nebem.

Olomoucká pobočka mezinárodní kulturní

asociace Nová Akropolis, která v loňském roce oslavila 50. výročí od svého vzniku, působí v našem městě již téměř čtrnáct let. V minulém roce se sídlo pobočky stěhovalo z mateřské školy na Wolkerově ulici, a to do historického centra města.

Nová Akropolis nyní sídlí v domě, který je pro činnost kulturní asociace, jež se zabývá především vzděláváním v oblasti filosofie, historie či umění, jako stvořený. Životní příběh tohoto domu je velice pestrý. Jedná se o původně gotický dům nákladně přestavěný v renesanci, který svou dnešní podobu získal na přelomu 19. a 20. století. Všichni zájemci o přednášky a další aktivity naší asociace nás naleznou v přízemí tohoto krásného domu na rohu Lafayettevy ulice a Dolního náměstí.

Pro všechny zájemce o filosofii i pro naše stálé návštěvníky chystáme ve středu 17. září 2008 Den

Přednáška na téma: Filosofie pro život

Nové sídlo v Lafayettevě ulici

otevřených dveří, kdy si budou moci prohlédnout naše nové sídlo a zúčastnit se i zajímavého programu, kde nebude chybět maňáskové představení pro děti, krátká přednáška či ukázka výroby archeologických reprodukcí.

Nová Akropolis navazuje na tradici klasických filosofických škol starověku a členové asociace, kteří se věnují studiu filosofie, věří, že filosof neboli milovník moudrosti není pouze dobrým znalcem textů a idejí velkých myslitelů, ale je také tím, který se snaží tyto myšlenky aplikovat v každodenním životě a jednání.

V souladu s ideály renesance se snaží najít skutečnou podstatu člověka a navrátit mu hodnoty,

Výstava archeologických reprodukcí ve vstupní místnosti

kteří ho znovu přivedou k poznání opravdové krásy a harmonie tak, jak to dokázali nejznámější umělci této doby. To je také důvod, proč je i nové sídlo naší asociace vyzdobeno v renesančním stylu. Zaklenutou přednáškovou místnost zdobí reprodukce obrazů všech velikánů renesance, jako byl Leonardo da Vinci, Sandro Botticelli či Raffael Santi. Celkový dojem místnosti dotvářejí archeologické reprodukce děl antických mistrů vytvářené v rámci činnosti Ateliéru Minerva, kde se ručně vyrábí více než 100 motivů ze starodávných kultur.

V našem světě se vše velmi rychle mění. Čas ubíhá, jedna epocha střídá druhou a s nimi se mění i móda. Ve víru této proměnlivosti však existují i ostrůvky stability, které jsou po staletí útočištěm věčných lidských hodnot vtělených do hmoty. Jsou to umělecká díla, výtvořiny lidského ducha, výrazy ušlechtilosti a velikosti člověka, který jimi vzdává úctu světu, jenž ho obklopuje. Tato díla nepodléhají času, a proto mohou podávat svědectví o dobách dávno minulých.

Výrobky Ateliéru Minerva mohli v únoru 2007 shlédnout i čtenáři Vědecké knihovny v Olomouci, kdy proběhla výstava archeologických reprodukcí pod názvem *Doteky věčné krásy*, určená především nevidomým. Nová Akropolis připravila tento ojedinělý projekt ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně. Výstava si brzy našla vděčné návštěvníky a již více než pět let vytrvale putuje po městech České republiky. Hlavní myšlenkou výstavy je připomenout, že umění má zázračnou moc spojovat člověka s člověkem a schopnost promlouvat přímo k srdci, probouzet vyšší a ušlechtilější city. Výstava *Doteky věčné krásy* je snahou o toto propojení a o otevření vnitřních očí, které jsou často důležitější než zrak fyzický.

Tato výstava navazuje na další aktivity, jimiž se asociace snaží přispět k lepšímu soužití vidících s nevidomými. Je to výsledek širší spolupráce Nové Akropolis se zrakově postiženými, jež spočívá v realizaci divadelních představení, která členové naší asociace nacvičují ve spolupráci s nevidomými a slabozrakými studenty. Jedním z mnoha již realizovaných projektů je představení nazvané *Hle, člověk*, inspirované hrou bratří Čapků *Ze života hmyzu*. Jedná se o úsměvné symbolické ztvárnění lidských vlastností a nedostatků. Pro všechny zrakově postižené herce byl tento projekt nesmírným přínosem. Nevidomí měli jedinečnou příležitost zdokonalit se v orientaci v prostoru, stejně tak jako byl kladen velký důraz na jejich pohyb, mimiku či gesta.

Specifickou aktivitou olomoucké pobočky jsou krátká divadelní představení v ulicích historického

Záběry z divadelního představení *Fontana Vivat*

centra našeho města, odehrávající se v blízkosti olomouckých kašen, nazvaná *Fontana Vivat*. Za velkého zájmu veřejnosti proběhly již čtyři prohlídky a letos na podzim budou mít návštěvníci centra města možnost zúčastnit se další z nich. Vycházka, zamýšlená nejen pro milovníky historie, proběhne v neděli 14. září 2008 a začne ve 20:00 hodin u Caesarovy kašny na Horním náměstí. Tentokrát bude koncipována jako noční prohlídka centra města. Akce se uskuteční v rámci programu Dnů evropského dědictví 2008.

Zájemci o historii Olomouce se mohou těšit na přibližně dvouhodinovou vycházku vedenou Jánem Kadlecem, který představuje historickou postavu tvůrce olomouckých kašen Václava Rendra. Prezentaci kašen zpestří krátká divadelní představení speciálně sešraná na témata mytologických motivů, které jsou ztvárněny na jednotlivých kašnách. Nebudou chybět ani poučné komentované zastávky u dalších olomouckých pamětihodností na trase prohlídky.

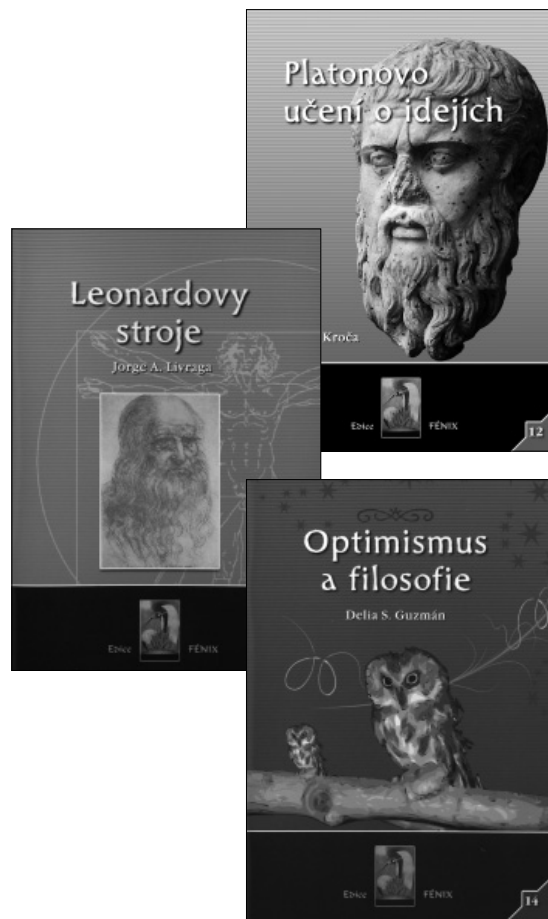
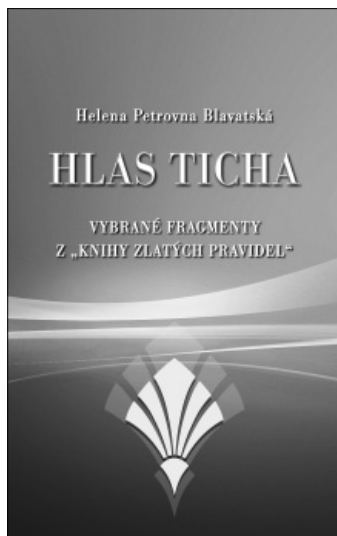
Novinkou v repertoáru divadelního souboru olomoucké pobočky Nové Akropolis bylo představení *Flora Vivat*, koncipované jako umělecká pozvánka na letní etapu mezinárodní zahradnické výstavy a veletrhu Flora Olomouc a pořádané u příležitosti oslav 50 let českých květinových výstav v Olomouci. Divadlo volně navazuje na dvě velmi úspěšná představení, jež se za hojné účasti diváků odehrála na jaře u Arionovy kašny.

Hlavním námětem úsměvného představení je shledání bájného zakladatele města Gaia Julia Caesara a bohyně Flory. Všichni zúčastnění nahlédli do světa mýtů a viděli, co se možná odehrálo několik hodin před tím, než došlo k bájnemu založení našeho krásného města.

Čtenáře jistě bude zajímat i publikační činnost Nové Akropolis, která je také velmi bohatá. V uplynulém roce jsme vydali několik nových titulů, z nichž nejzajímavější je *Hlas ticha*, text čerpající ze starodávné posvátné tibetské literatury, který sepsala Helena Petrovna Blavatská, filosofka 19. století. Je to neobyčejně krásné dílo, které razí stezku k vnitřnímu bohatství hlubokomyšlnými slovy a je určeno všem, kteří se nacházejí na mystické cestě učednictví.

A v neposlední řadě jsou to i krátké publikace z edice Fénix, nabízející témata z oblastí filosofie, symbolismu, psychologie či umění, které vždy probouzely lidskou zvědavost. Tato četba vede člověka k filosofickému zkoumání, jež je lidské bytosti vlastní a pomáhá nám proniknout do labyrintu života, aniž bychom se v něm ztratili.

Další informace o připravovaných akcích a vydaných publikacích lze získat na internetové adrese: www.akropolis.cz nebo v sídle asociace na adrese: Nová Akropolis, Lafayetteova 51/1, Olomouc, telefon: 585 235 234 (pondělí – pátek: 18–21 hodin).

Letní sonety Miroslava Kapinuse

LETNÍ SONET

Za letních veder muži mají štěstí
Všichni se ženou někam do stínu
Usednou na lavičky na náměstí
a vydrží tam třeba hodinu

Vždyť ženy mají jen to nejnnutnější
Šaty jsou průsvitné jak celofán
a na sluníčku ještě průhlednější
mohou je obdivovat ze všech stran

A ženy vůbec nikam nespěchají
Muži jsou muži Vždyť je znají
A klidně vystaví se jejich pohledům

Jen podléhají těm svým snům
z dob které se už nikdy nenavrátí
jak na podzim kouř k bramborovým natím

SRPNOVÁ NOC

V puklinách noci koncem srpna –
pro smilování boží kuřátka –
vždyť je to krev
ta pralátka
ta láva bobtnající v tepnách

Divoký proud se chtivě dere
do útroh noci
která sténá

Jen blesky křížují
nebesa rozničená

SONET O STARÉ LUCERNĚ

Pod starou oprýskanou lucernou
kam ani měsíc večer nedosáhne
jsme spolu postávali nejdnou
i potom když večery už byly chladné

Lucerna měla roztržštěné sklo
Kluci se do ní občas strefovali
Ve dne se v střepech slunce zablesklo
a v noci na nich hvězdy umíraly

V noci však bývalo tu krásné šero
a my jsme často žasli nad nádherou
těch vzácně opuštěných zákoutí

když dívky nechtěly nás zarmoutit
a rády poddaly se našim dlaním
Byli bychom tam stáli do svítání

SONET O VĚTRNÉ NOCI

Podzimní vítr ulicí se žene
až rozkymácí staré lucerny
Chtěl by je vyrvat v noci nestřežené
a odnést na předměstí do sběrný

Lucerny jsou však pevně zakotveny
Jen plamínek v nich plaše zabliká
Větrnou nocí doprovází ženy
a ve skulinách domů naříká

Potulný pes se občas zastaví
a klidně bez nejmenší obavy
udělá pod lucernou loužičku

ve které noc pak vězní hvězdičku
než střípky slunce padnou do oken
a vítr usne venku za plotem

SONET O VEČERU VE MĚSTĚ

Sluneční světlo v oknech paneláků
v záplavě rudé zvolna zhasíná
Západní obloha se skryla do červánků
a bílým beránkům teď hlavy utíná

Do ulic města vloudilo se šero
Dvojice skrývají se do stínů
a vzájemně se do náruče berou
Nemohou ztratit ani vteřinu

Vždyť černý hábit chvíle večerní
visí jen chvíli v městských ulicích
Střechy už vzdávají se měsíci

a v ulicích pak vzplanou lucerny
Záplava světla vpadne do města
a rozleje se všude po cestách

SONET S MĚSTEM ZA ZÁDY

Poslední paneláky ve městě
V oknech tu slunce rudě dokonává
Milenci ztrácejí se na cestě
k lukám kde na ně čeká hustá tráva

Hladina rybníka se mírně chvěje
ve svitu měsíce jenž dorůstá
a bledne vedle tvého obličej
i když tě směle líbá na ústa

Lucerny hoří vrbám ve větvích
jež lehký vánek něžně rozechví
Zčeří i klidný povrch rybníka

Kachýnka lekla se a uniká
ukrýt se do rákosu na pobřeží
kde plaší milenci už v trávě leží

SONET O STARÉ HOSPODĚ

Ve staré hospodě vždy večer bylo živo
 Sedávali tu v družné směsici
 zedníci s tesaři a pili pivo
 Rum občas provoněl jim sklenici

Nikdo z nich neznal svoji dobrou míru
 Pili jen že tu byli pospolu
 Neutráceli V kapsách měli díru
 Bylo jim dobře v družbě u stolu

Když potom přišla pro ně jejich žena
 zvedli se od stolu a tiši jako pěna
 odcházeli s ní zvolna k domovu

Věděli dávno: Ženy pravdu mají
 když spásnou náruč mužům otvírají
 zítra se přece sejdou poznovu

Sonety z města a předměstí a Geografie krve /
 Miroslav Kapinus. Petřvald, ALISA 2007, 107 s.

ŘÍJEN

Zas kráčíš v dlouhém bílém šatu
 krvácející alejí
 Fontána umlkla A k vratům
 jen vrabci už se vracejí

Planu A hořím
 Padám do jeřabin
 Jsem si jist
 že námořníci z dálných moří
 vyloví ještě rozpálený list

Letecké prózy Ladislava Valouška

Vlasta Hlůzová

Letošní výročí 90 let od narození publicisty Ladislava Valouška (1. 8. 1918 Žerotín) – bylo zmíněno v KROKu 2/2008 (rubrika Regionální kulturní osobnosti, str. 62).

Plukovník letectva v.v. Ladislav Valoušek, účastník zahraničního odboje za druhé světové války ve Francii, v Anglii, v Sovětském svazu a na Slovensku za Slovenského národního povstání,

zaplatil nedlouho po Únoru 1948 (stejně jako řada jeho bojových druhů) za svoji odvahu, čestnost a věrnost ideálům demokracie ztrátou zaměstnání u dopravního letectva v Praze, ztrátou vojenské hodnosti a několika desítkami let politické perzekuce. Bylo mu „povoleno“ pracovat jen v nejhůře placených dělnických profesích (v cihelně v Lužicích u Šternberka, ve šternberských závodech Moravia a Chronotechna). Zcela rehabilitován byl až v roce 1992.

Byl nositelem četných vojenských vyznamenání, o nichž se ze skromnosti sám nikdy nezmiňoval (čtyři válečné kříže, tři britská vyznamenání, medaile Za chrabrost, Za zásluhy 1. stupně, Řád Slovenského národního povstání 1. třídy, odznak Zasloužilého letce aj.). Dne 22. 5. 1996 byl u příležitosti výročí 700 let od založení města Šternberka jmenován jeho čestným občanem. Zemřel po dlouhé a těžké nemoci dva dny poté 24. 5. 1996.

V oblasti literatury je Ladislav Valoušek osobností širší kulturní veřejnosti poměrně málo známou, neboť za svého života publikoval především odborné stati a povídky buď v našich nebo zahraničních leteckých časopisech. Jeho literární pozůstalost obsahovala rukopisy několika dalších, dosud nepublikovaných leteckých povídek, malý letecký deníček z posledního roku války a strojopis tzv. velkého leteckého deníku, znehodnocený nešetnými korektorskými značkami a škrty, jež provedl kdosi, komu nebyla blízká nejen letecká tematika, ale postrádal i základní míru jazykového citu.

V současné době je již literární pozůstalost Ladislava Valouška zpracována a vydána knižně, i když v nízkém nákladu, a proto je možné pokusit se při retrospektivním pohledu shrnout literární přínos tohoto autora.

Odborná pojednání i letecké povídky Ladislava Valouška byly publikovány od 70. let minulého století většinou v časopise *Letectví + kosmonautika*, jehož stránky mu zpřístupnil redaktor a publicista Václav Tikovský. Ten též povzbuzoval Ladislava Valouška k dalšímu psaní, neboť bezpečně rozpoznal jeho vypravěčský talent, a poskytl mu rovněž určité potřebné vedení. Stál tedy u samých počátků publikační tvorby Ladislava Valouška. Několik Valouškových povídek vyšlo i v *Zápisníku* a v regionálním tisku, některé zůstaly zpracovány v různých rukopisných verzích. Všechny tyto prózy byly shromážděny a chronologicky seřazeny v soubor, který obsahuje čtrnáct povídek. Publikace nese název *Návraty stíhačů* (Šternberk 2000, 2002, 2004).

Ladislav Valoušek projevoval od mládí sklon k reportéřské a kronikářské činnosti. Od dvanácti let si začal psát deník, v němž se snažil zachytit zajímavé dobové události i vlastní myšlenky. Jeho deníček byl zakopán po dobu války v kůlně u domu jeho rodičů v Olomouci-Holici a do dnešních dnů se nezachoval.

Dobu jeho pobytu mimo republiku, kterou opustil krátce po Mnichově jako jeden z dvaceti devíti pilotů olomouckého Hanáckého aeroklubu, dokumentovaly čtyři deníky sešitového formátu. Tři z nich líčí jeho západní vojenskou anabázi, čtvrtý cestu přes Středomoří do tehdejšího Sovětského svazu a události do konce druhé světové války. První tři deníky spolu s dalšími osobními

věcmi uschovávali do konce války manželé Welshovi z Londýna, poslední deník měl autor stále při sobě a jeho rukopisný originál se jako jediný zachoval. Autentický válečný deník obsahuje zápisky od 31. 1. 1944 do 20. 7. 1945, tj. od okamžiku, kdy byl Ladislav Valoušek uvolněn z 310. peruti britského královského letectva spolu s dalšími dvaceti piloty pro posilu východní fronty, kde měla vzniknout samostatná čs. letecká jednotka na podporu Svobodovy pozemní armády. Pokračuje cestou Středomořím do Moskvy, přeškolením našich letců na sovětských základnách na sovětskou techniku, jejich účasti ve Slovenském národním povstání a události konce války. Knižní vydání tohoto deníku má název *Cestou nadějí a zklamání* (Šternberk 2003).

Nejobsáhlejším rukopisem Ladislava Valouška byl velký válečný deník. K rozhodnutí zpracovat vlastní válečné zážitky literárně v tak rozsáhlém díle, které by ještě dokázalo rozšířit literaturu faktu v oboru letectví – oboru dnes již zdánlivě zpracovaném vyčerpávajícím způsobem – Ladislava Valouška přiměl a povzbudil jeho přítel a spoluobojovník s podobným životním osudem, Antonín Liška z Plzně (vojenský letec – generálmajor v. v., spisovatel, malíř), k němuž choval velikou důvěru i úctu a který ho také celkově literárně nejvíce ovlivnil.

První rukopisnou verzi svého velkého válečného deníku dokonce zamýšlel Ladislav Valoušek vydat knižně. Své pravdivé svědectví o době a lidech zpracoval na základě svých válečných deníků a strojopis zaslal v roce 1988 do tehdejšího nakladatelství Naše vojsko. Práce byla zadána k lektoraci Václavu Tikovskému, ten ji jednoznačně doporučil nejen k vydání, ale i k ocenění v li-

terární soutěži, kterou Naše vojsko vyhlášovalo k výročí osvobození. Pak byla práce předána ještě několika dalším recenzentům, k jejímu knižnímu vydání ani k literárnímu ocenění však nedošlo. Proč? Autor totiž odmítl měnit cokoli na pravdách osobně poznaných, nehodlal některá fakta z období druhé světové války zamlčovat ani uzpůsobovat politickým záměrům doby, nepřál si provádět jakékoliv změny textu navrhované editorem. Ze stejného důvodu odmítl také nakladatelství Svět křídel z Chebu, které chtělo velký deník vydat. To bylo před listopadem 1989, v době, kdy ve změnu politických poměrů u nás nikdo nedoufal. Po roce 1989, když doba již svobodě slova přála, se však autorovi zdravotní stav zhoršil natolik, že už nebyl schopen provést osobní korekturu textu, takže se rozhodl velký deník nevydat.

Zaslouženým zadostičiněním literárního odkazu autora je, že byl rukopis jeho „velkého válečného deníku“ vydán v autentické podobě v roce 2003 pod názvem *Cestou zpátky* (Šternberk 2003). Zachycuje celou autorovu vojenskou anabázi z let 1939–1945. Při editaci byly ponechány funkční prostředky hovorového jazyka i výrazy přejaté z angličtiny, ruštiny, slovenštiny, polštiny, němčiny či maďarštiny, neboť činí tuto práci z oblasti literatury faktu sdělnější. Oživují ji také dopisy, záznamy z válečných deníků a stručné charakteristiky lidí, s nimiž se Ladislav Valoušek v té době setkal. Na pozadí událostí doby i příběhů kamarádů poznáváme též osobnost samotného autora, mladého přemýšlivého člověka s bohatým citovým životem, který touží poznat vše nepoznané, snaží se dopátrat kořenu každého problému, člověka, který opravdově miluje rodiče a svou vlast. Časem poznává i různorodou škálu lidských

charakterů, válkou tvrdě prověřovaných. Přitom se jeho názorové poznání dále rozšiřuje a tříbí. Uprostřed velkého válečného zabíjení však vznikají také hluboká přátelství s kamarády, s nimiž po šest let dennodenně hleděl smrti v tvář. A na samém konci války poznává i svou lásku na celý život – děvče, se kterým se setkal za Slovenského národního povstání ve Zvolenu a s nímž se pak 15. 9. 1945 oženil.

Vzpomínkové letecké prózy z literární pozůstalosti Ladislava Valouška tedy tvoří ediční soubor tří knih. Doplnuje jej práce V. Hlůzové *Životní křížovatky stíhacího letce Ladislava Valouška* (Šternberk 2006).

V letech, kdy vydávali své knihy někteří letečtí přátelé Ladislava Valouška, se na něho často obraceli s žádostí o upřesnění či doplnění některých faktů nebo chtěli použít v knihách jeho fotografie. Skromný a nezištný Ladislav Valoušek nikomu pomoc neodmítl. Tak spolupracoval zvláště s generálem Františkem Fajtlem, svým bývalým velitelem z období SNP, s generály Liškou, Cháberou, Mrázkem, s Františkem Louckým, kterého přemluvil k napsání knihy *Mnozí nedoletěli*, s Janem Sehnalem, dále s ředitelem muzejní expozice Historického ústavu Armády ČR v Praze Jiřím Rajlichem, Janem Stanislavem, ředitelem historického oddělení Muzea SNP v Banské Bystrici, Eduardem Čejkou, Jiřím Klípou, Zdeňkem Titzem, Václavem Tikovským, Tomášem Pavlicou, šéfredaktorem Národního obrození Jindřichem Dreboutou a dalšími novináři, redaktory i filmaři. Valouškova osobní korespondence dokládala četné kontakty s kolegy a přáteli nejen z naší republiky, ale i z ciziny, např. z Anglie, Kanady, Slovenska. S mnohými žijícími přáteli Ladislava

va Valouška nebo jejich pozůstalými si později dopisovala i jeho ovdovělá manželka (s manželi Fajtlovými, Šiškovými, Vendlovými, Hlučkovými, Klimkovými, Miro Liškutínem z Anglie, a téměř až do svých posledních dnů s velkým rodinným přítelem, generálem Zdeňkem Škarvadou z Ostravy).

Valouškovi bývalí spolubojovníci byli vesměs nuceni jako autoři publikovat v rámci vymezeném černobílým viděním „třídně rozděleného světa“. Letecké prózy Ladislava Valouška však neztratily dodnes na své aktuálnosti, třebaže se jeho názory na politické a společenské dění formovaly v době, kdy teprve získával i on své první životní zkušenosti. Psal totiž podle pravdy, lidsky, a tedy nadčasově.

Ladislav Valoušek se po celý svůj život, od mládí až do svého vysokého věku, zajímal především o létání. Byl to vynikající pilot, což dokázal nejen za války, ale i v několika poválečných letech, kdy sloužil u dopravního letectva v Praze. Byla mu proto svěřována přeprava různých významných osob, např. členů vlády, sportovců a podobně. Své zážitky a zkušenosti předával od 80. let minulého století, kdy byl již částečně rehabilitován, na četných besedách mladším pilotům a mládeži. Zúčastňoval se pravidelně schůzí olomouckého Kit-klubu, jehož byl čestným členem, i setkání s bojovými druhy.

Kromě létání se rovněž již od mládí zajímal o fotografování. Za války vyfotografoval na 600 snímků, fotografický materiál sám zpracoval, tematicky roztrídil, očísloval a pečlivě popsal. Jeho fotografie se nacházejí v muzeích, v publikacích jeho leteckých přátel i odborných knihách a leteckých časopisech u nás i v letecké literatuře na

celém světě, kde dokumentují účast československých letců v boji proti fašismu za druhé světové války.

V současné době se nejzávažnější část jeho válečné fotodokumentace (včetně negativů s popisy) nachází v muzejním oddělení Armády ČR v Praze, část byla věnována badatelům, soukromým sběratelům a zájemcům o letectví; osobní věcné památky se ponejvíce nalézají v Muzeu Slovenského národního povstání v Banské Bystrici.

Plukovník Ladislav Valoušek byl výjimečně vzácný, pracovitý a skromný člověk ryzího charakteru. Přes nepřítelů doby nikdy nezahořkl a dovedl řešit veškeré životní problémy věcně a s rozvahou. Byl člověkem humánního cítění i tradičního pojetí morálky a skutečným vlastenec.

Přestože je v dnešní době literatura faktu, zabývající se bojovými činy našich letců za druhé světové války, již téměř vyčerpávající, nelze tvrdit, že bylo již řečeno zcela vše a že by již nebylo třeba příspěvku k tomuto období. Sdělením dalších jednotlivostí lze spoluvytvářet obraz historických událostí i osobností našeho odboje a předávat dnešním a také budoucím generacím pravdivé svědectví o lidech, době i podmínkách, za jakých žili.

Zamyšlení nad literárními motivy v díle Jany Jemelkové

Bohumír Kolář

Nedávné jubileum olomoucké grafičky a malířky Jany Jemelkové přineslo dostatek impulzů k ohlédnutí za jejím životem i dílem. Tak tomu bylo i u předcházejících výročí. S osobitě zpracovanými texty je spojena řada výtvarných kritiků a publicistů, kteří se Janě Jemelkové poctivě věnovali a prakticky nic nezanechali bez povšimnutí. Prokázal to nejen obsažný katalog Yvonne Boháčové k autorské výstavě Jany Jemelkové *Kresba a grafika Olomouc 1987*, ale i nedávný sugestivní projev Jana Slavotínka na večeru, uspořádané na konci března 2008 v Besedním sále Muzea umění v Olomouci. V obou případech šlo o ucelený a vše zhodnocující pohled, v němž nechybělo nic podstatného, co by mělo být zaznamenáno.

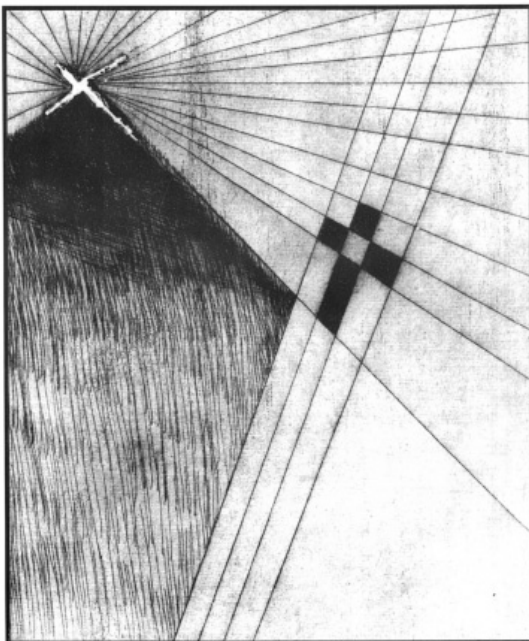
Přesto bych rád v souvislosti s jubilejním rokem Jany Jemelkové výtvarnou veřejnost orientoval na oblast v její tvorbě málo připomínanou a po stránce výstavní téměř vždy opomenutou, a tím i neznámou. Mám na mysli část jejího díla, jež souvisí s literaturou, literární publicistikou a literárními motivy. Autorka sama pravděpodobně vnímá tuto část svého díla jako jednotlivá a spíše nahodilá setkání, jako uchopené příležitosti, jež jí umožnily posloužit dobré věci. Zvláště proto, že se sama nikdy za ilustrátorku, cíleně zaměřenou na tvorbu výtvarných paralel k literární tvorbě, literatuře a literátům, vůbec nepovažovala.

V rozmezí let 1984–2006 vybavila Jana Jemelková svými pracemi sedm knižních titulů. V osmdesátých letech Alois Volkman, plodný pražský básník rodem z Hané, svou básní *Olomoucké kaš-*

ny ve dvou vydáních doprovodil grafický soubor téhož jména, čímž vznikl výtvarně literární skvost, jenž je dodnes v kruzích sběratelů vzácných tisků velmi oceňován. Později k Volkmanovým veršům, skloubeným do drobného svazáčku s názvem *Jedná*, vytvořila Jana Jemelková kytičku konvalinek, jež byla velmi citlivě použita jako frontispis.

Svébytného výtvarného akordu dosáhla souborem suchých jehel, které byly přiloženy k Volkmanově básni *Kašny města Olomouce*. Vše vyšlo v roce 1984 jako nádherná bibliofilie na ručním papíře. Šest grafik, v tomto případě suchých jehel, mapujících šest historických kašen – Caesa-

rovu, Herkulovu, Neptunovu, Jupiterovu, Tritonů a Merkurovu – většinou vychází z principu synekdochy, kdy je částí zjevován celek. Například křídlem je charakterizován Merkur, vavřínovým věncem Caesar...

Dalším autorem, jemuž Jana Jemelková věnovala svou tvůrčí výtvarnou invenci, byl její vrstevník, duchovně orientovaný intelektuál Josef Veselý (nar. 1929). V roce 1992 přispěla k vydání jeho bibliofilského titulu *Po cestách proroků* v edici *Moravská lyrika*, a to linorytem s částečným profilem proroka. O patnáct let později vytvořila v téže technice obálku pro autorovy meditace s názvem *Zpívání díků a chval*. Grafika vyjadřuje slunce a ly-

ru jako motivy nesplyvající s přizemností života.

Výtvarné vstupy Jany Jemelkové do literárních projevů může čtenář vnímat v případě použití reprodukce oltářního obrazu Jana Sarkandra v Ostrožské Nové Vsi jako pokornou službu vydavatelům historické fresky, kterou sepsal Zdeněk Vyhliďal ke svatořečení Jana Sarkandra po prostudování soudních spisů. Sarkander vyšel v roce 2000.

K významným titulům, jež vyšly v doprovodu výtvarného díla Jany Jemelkové, patří výbor básní Karola Wojtyly, pozdějšího papeže Jana Pavla II., vydaný pod názvem *Prameny a ruce*. Básně přeložili Iveta Mikešová a Václav Burian pro nakladatelství Velehrad. Jana Jemelková vytvořila ke knize obálku se symbolem kříže, který se v ilustrační kresbě různě kříží, lomí, prorůstá, vystupuje a ve dvou verzích dominuje. Básně a poetické meditace vyšly v roce 1995.

Zatím posledním literárním dílem, jež je spojeno s grafikou Jany Jemelkové, je druhá, shrnující sbírka básní Josefa Sedláka *Trn z paty*. Vyšla krátce před smrtí autora a přinesla mu pocit básnického naplnění, jehož se po řadě překladů nakonec přece jen dočkal. Na obálce Sedlákovy *Trnu z paty* je grafika z cyklu *Voyager*, vytvořeného technikou suché jehly. Jako výrazný frontispis posloužila další suchá jehla, tentokrát s názvem *K slunci*. Obě díla korespondují se Sedlákovou složitou cestou demokraticky orientovaného intelektuála k duchovním hodnotám.

Inklinaci grafičky, kreslířky a malířky Jany Jemelkové k literatuře lze zaznamenat i v její tvorbě drobné grafiky, především v exlibris. Soupis těchto prací byl již sice v minulosti vytvořen, ale dosud nebyl publikován. Vyplývá z něj, že v průběhu let

**EX-LIBRIS „STARA PISMA”
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
RIJEKA**

1976–1997 vytvořila 14 originálních námětů v užité grafice, z toho 12 exlibris a dva grafické návrhy na diplom. Realizovány byly v suché jehle, linorytu nebo v kombinované technice.

První exlibris s literární tematikou z roku 1976 bylo určeno Vladimíře Cetkovské a přineslo podobiznu W. Shakespeara. Hned v následujícím roce vytvořila hlavu H. Balzaka, opět v suché jehle. Exlibris bylo určeno Holanďanovi Luc van den Brielovi. K shakespeareovskému motivu se vrátila v roce 1987 postavou Hamleta na exlibris pro Zdeňku Benýškovou. Ani námět z francouzské literatury nezůstal osamocený. V roce 100. výročí úmrtí Paula Verlaina vytvořila vlastní exli-

bris s hlavou tohoto básníka. Autorčin zasvěcený pohled je zřejmý na exlibris s podobiznou Danta Alighieriho z roku 1981. Exlibris bylo podle iniciál pravděpodobně určeno kosteleckému sběrateli Josefu Dolívkovi. Předcházelo mu vlastní exlibris J. J. s podobiznou A. S. Puškina v roce 1979.

Četnější je orientace Jany Jemelkové na náměty z české literatury. Do roku 1989 vytvořila pro E. O. v suché jehle exlibris s námětem Bible Kralické (1983) a s iniciálami Cyrila a Metoděje (oba náměty v roce 1985).

Po roce 1989, kdy se změnilo klima doby a autorce se otevřel do té doby tematicky uzavřený svět duchovní literatury, vznikly její exlibris s emocionálně vizionářskou podobiznou J. A. Komenského (pro J. J. v roce 1991) a hlavou sv. Václava (pro ing. V. Mařu v roce 1999).

Poměrně neznámé jsou dva linoryty Jany Jemelkové pro chorvatské knihomily v Rijece, oba z roku 2001. O exlibris se starým písmem projevila zájem Sveučilišna knjižnica Rijeka.

Výčet užité grafiky Jany Jemelkové lze uzavřít připomenutím dvou návrhů na diplom z roku 1997, navržených v kombinované technice, které tematicky korespondovaly se dvěma literárními tituly. Prvním byla kniha Miloše Šolleho *Od úsvitu křesťanství k sv. Vojtěchu*, druhým pak autobiografické dílo císaře Karla IV. *Vita Caroli*.

Vhled do literární motivované výtvarné tvorby Jana Jemelkové umožňuje výtvarným badatelům přesněji si uvědomit duchovní rozměr autorčiny osobnosti, a to nikoli na podkladě všeobecné charakteristiky, ale na principu zcela přesného zkoumání a ocenění iniciačních impulsů s přihlédnutím jak k dosaženým výsledkům, tak i k následnému ohlasu a vlivu, které vyvolaly a které trvají.

Německý trojlístek k výročí Mnichova 1938

Štěpán Kohout

Koncem letošního září uteklo sedmdesát let od podpisu dokumentu, který může být ze strany Německa, Itálie, Francie a Velké Británie nazýván Mnichovskou dohodou, ale pro nás to bude vždy jen Mnichovský diktát. Doba dosti dlouhá na jeden lidský život, ale příliš krátká na to, aby utichla diskuse o roli našich někdejších krajanů v souvislosti s přípravami, průběhem a koncem Hitlerova válečného dobrodružství.

Obohatit ji nějakým novým podnětem už asi nelze, přesto jsem se odhodlal připojit se trojicí krátkých příběhů, spojených navzájem velmi volně na způsob jetelového listu. Každý pochází z jiné doby a jiných poměrů. Jakkoli jsou to skutečně pouhé mikrosondy do skály historie, přece jen snad vypovídají i o něčem obecném.

Zločin a beztrestnost

Dne 22. září 1938 se již za tmy vracel Alfred Mader z Města Libavé u Olomouce do svého bydliště v blízkých Keprtovicích. Při příchodu domů byl přepaden, násilím odvečen osmičlennou skupinou zdejších Němců za ves na místo zvané Teimerův lom, zde byl zbit, pažbou pušky mu byl roztrášen obličej, odříznuto pohlaví a ještě živý, přivázan k dvěma kamenům, byl vhozen do zatopené stoly. Jeho žena, která byla svědkem zadržení, se musela obrátit až na Heinricha Himmlera, aby dosáhla vyšetření případu a vyzdvižení mrtvoly – u místních orgánů zastání nenašla.

Vyšetřování ukázalo, že v době těsně před příchodem československé armády – příštího dne

byla vyhlášena mobilizace! – byl na návrh místních henleinovců Alfred Mader „zneškodněn“: byl podezříván ze spolupráce s českými úřady a mohl by jim prozradit připravené lesní úkryty. Provedení trestné akce nařídil okresní vedoucí SdP v Městě Libavé.

Byla to tedy fémová vražda domnělého protivníka, pachatelé však světskému trestu unikli. Reichsgesetzblatt v č. 108 (19. 6. 1939) zveřejnil výnos Vůdce a říšského kancléře o záruce trestní bezpečnosti, datovaný 7. červnem, jímž bylo stanoveno, že trestné činy, spáchané před 1. prosincem 1938 „v boji za zachování Německva v sudetoněmeckých oblastech nebo za jeho návrat do říše“ se promíjejí.

Vínky si ale Nemesis nakonec našla: z celkem deseti účastníků a vykonavatelů „soudu“ nad Alfredem Maderem jeden zemřel krátce nato, další čtyři padli na ruské frontě, jeden zůstal jako voják nezvěstný, jeden byl Rusy zajat a dva byli po osvobození zatčeni. Z těchto jeden zemřel v nemocnici krátce před procesem na zánět pohrudnice a druhý, Alois Schramm, byl dne 15. ledna 1946 Mimořádným lidovým soudem v Olomouci odsouzen k smrti a téhož dne na dvoře věznice oběšen. Viditelnému trestu se tak vyhnul jedině Johann Mader, jenž nařídil zmíněný ortel nad svým jmenovcem vykonat: včas utekl koncem války před postupující armádou. Zdali i jeho nakonec Erínye dostihly a kde, mi není nijak známo, ale vražda – víme – se mstí až do třetího a čtvrtého pokolení.

Nebohý Alfred Mader nebyl přirozeně jediný: v noci na 25. září byl v Šumperku zavražděn a podobným způsobem zohaven Franz Josef Hroch, představitel protihenleinovského Německého hospodářského svazu (DWV). Mrtvola se našla až po záboru pohraničí a ani zde se nikdo vyšetřováním nezdržoval. Jeho údajný vrah byl souzen až počátkem 60. let v Mnichově, vina mu však nebyla prokázána.

Opakuji věc u nás dávno známou, ale zdaleka ne obecně přijatou: nebyl Němec jako Němec a „nevlastenečtí“ Němci nečelili o nic menšímu nebezpečí než Češi.

A ještě jednou upozorňuji na Hitlerův výnos. Kdo by chtěl Čechům vyčítat zákon č. 115/46 o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků, prohlašující, že jinak trestné jednání, spáchané v uvedeném zájmu od 30. září 1938 do 28. října 1945, „není bezprávné“, čímž byly amnestovány nejen útoky odbojářů, nýbrž i násilnosti divokých poválečných odsunů, může nás vinit pouze z nedostatku vůle „nebýt jako oni“. A snad ještě z opisování od Hitlera...

Němci s ranečky

Někdy v lednu 1941 přišel do obchodu Františka Čujana v Šubířově mezi Prostějovem a Moravskou Třebovou místní listonoš Rudolf Kröner, Němec, a dostal se do sporu o přednostech a nevýhodách nacistického režimu s místním flamendrem Josefem Ševčíkem, jenž mu nakonec prorochoval, „že přijde čas, kdy Němci půjdou se svými ranečky od nás“. Před krámem vyslechl rozhovor příslušník německé pohraniční stráže.

Nyní se Kröner musel rozhodnout: v případě, že by incident nahlásil četnictvu pohraničník a je-

ho uvedl jako svědka, bude hned v podezření, proč nebyl tak uvědomělý a neoznámil případ sám. V obavách o ztrátu zaměstnání listonoše (a pak hezky šup na frontu!) se odebral na místní stanici, aby tam byl první.

Josef Ševčík byl za tento výrok odsouzen v červnu 1941 Zvláštním soudem v Opavě k trestu čtyř měsíců odnětí svobody. Proto hned po osvobození koncem června 1945 žádal potrestání Rudolfa Krönera a náhradu za věznění z jeho majetku.

Příliš rychlému listonoši nadělil začátkem února 1946 Mimořádný lidový soud v Olomouci běžný trest pro udavače: 10 let těžkého žaláře v pracovních táborech a jeho žena s šesti dětmi ve věku 6 – 19 let byla odsunuta do Bavor. Ruce v klín nesložila: hned v září píše první žádost o milost a o odsun. Místní a okresní orgány se k žádosti postavily kladně, ministerstvo spravedlnosti ji však zamítlo. Nešťastník byl očividně potrestán příliš brzy: už o pár měsíců později dávaly úřady u drobnějších přestupníků přednost rychlému odsunu před zbytečnými procesy.

Následují další a další žádosti a prosby o milost či podmíněčné propuštění, ale v nové pouornové politické konstelaci nemají šanci úspěšně prokličkovat všemi instancemi. Rudolf Kröner byl propuštěn z vězení a vysídlen do SRN až po odpykání celého trestu.

Na případu je pozoruhodná důslednost, s jakou německé úřady trestaly i banální opilecké tlachy, a to v době nejvyššího výsluní nacistického režimu, kdy o vítězství ve válce nebylo takřka pochyb. Nebo se Josefu Ševčíkovi zjevila v lihovém deliriu budoucnost? Vždyť ustrašená šeptanda o chystaném vyhnání či blíže neurčitém hromad-

ném zúčtování se mezi našimi Němci šířila až někdy v roce 1944! Ovíněný šubiřovský Láokoón svým výrokem jasně předběhl dobu...

Případ vrhá i poučné světlo na často kritizovanou „spravedlnost podle dekretu“: zatímco Josef Ševčík až do svého úmrtí v březnu 1952 šťastně propíjel důchod politického vězně a lidický vrah Max Rostock, odsouzenec k smrti, oslavil v květnu 1955 snížení trestu na 25 let vězení (nakonec si „Max esesák“ odseděl stejně jenom devět roků), stojí našim orgánům za to držet celých deset let v lágru trestance, který sice jinak nikdy proti-česky nevystupoval, ale ve slabé chvílce zavinil čtyřměsíční „ztrátu svobody československého občana“.

Pomník nedorozumění

Do ztracena mizející konec již nepoužívaného olomouckého hřbitova na Nové Ulici je od nepřijemně holé a syrové planiny Tabulového vrchu oddělen jen rezavým plotem a divokými keři. Nejsou tu už vidět náhrobky a nezavěšenec by se domníval, že byl hřbitov uzavřen dříve, než se jej podařilo naplnit. Ale mýlil by se, ani tyto loučky nezůstaly nevyužity.

Dřevěné baráky tábora pro italské zajatce, zhruba v místě bývalého okresního úřadu, dostaly hned v květnu 1945 nové obyvatele, německé civilisty, kteří zde byli soustředováni před odsunem. Pohled na koncentrák z druhé strany, totiž zevnitř, byl pro ně šokující a není důvodu nevěřit pamětníkům, že poměry tam nastolené měly k lidským opravdu daleko. Za deset měsíců existence prošlo táborem přibližně 17000 lidí, z toho jich 544 zemřelo přirozenou, méně přirozenou či vysloveně násilnou smrtí a bylo pochováno ve společných

Pomník na hřbitově v Olomouci-Nové Ulici (foto Š. Kohout)

šachtách za hřbitovem na zapomenutém okraji města.

Na jaře 1993 obhlédlo nehostinnou končinu několik členů spolku Heimatverband Olmütz und Mittelmähren se sídlem v našem partnerském městě Nördlingen a rozhodlo se dát jí alespoň trochu pietní úpravu. V srpnu navštívili spolkoví představitelé spolu s nördlingenským starostou Olomouc a jedním z příslibů, který si odvezli, bylo zřízení pomníku mrtvým z hodolanského tábora.

Sbírka, vyhlášená v únoru následujícího roku, poskytla rychle polovinu potřebných prostředků. Celá záležitost byla předjednána ústně „na nejvyšší úrovni“ s tehdejšími primátorem Milanem Ho-

řínkem. Vyřízení praktických záležitostí se ujala tehdejší olomoucká Nadace Societas incognitorum, která uhradila druhou půlku z oněch 75 000 korun, které si stavba vyžádala. Prostřednictvím nadace přispělo nepřímo deseti tisíci korunami i město, které tak projevilo dobrou vůli. Navíc se představitelé Societatis u městských úřadů postarali, aby jednání bylo s ohledem na předpokládané obtíže politického rázu co nejjednodušší. Žádost o souhlas s umístěním pomníku, podaná 24. 10. 1994, tak byla jen závěrečnou formalitou a za měsíc, 26. 11., se mohlo konat odhalení. Ne slavnostní, jen tiše soukromé a s diskrétní policejní ochranou.

Pomníček, navržený Davidem Bendou a provedený v polovině listopadu olomouckými řemeslníky kovářem Iljou Běhalem spolu s kameníkem Jiřím Voráčem, tvoří kamenná deska s česko-německým nápisem (ten byl v květnu 1995 na přání německé strany pozměněn, takže se dnes obě verze poněkud liší). Vedle stojící šikmý, uprostřed přerušovaný svazek dlouhých železných tyčí má představovat násilné oddělení obou někdejších olomouckých národů. Jediný prut a kovová spirála spojují obě odtržené části – symbol opatrně navázané spolupráce. Proto asi dostala tato varianta přednost před levnějším a jednodušším balvanem božanovského pískovce, jehož symbolika by nebyla tak výmluvná. Několik smutečních zeravů odděluje místočko od pustnoucího okolí.

Dalších více než 1200 Němců, zemřelých či padlých vojáků a civilistů, leží na ústředním hřbitově, na tzv. německé loučce při plotu, oddělujícím evangelickou část od třídy Míru. Samostatné i hromadné hroby byly po válce na příkaz sovětského velení zahlazeny a zůstávaly navzdory přijatým

konvencím bez patrného označení. Důstojně bylo místo upraveno až v letech 2001–2002.

Novoulický památník se stal doslova poutním místem výprav německých krajanů, ale v povědomí Čechů, zdá se, nezahníždil. Dnešní Olomouc si nepotrpí na pomníky, a když už nějaký vznikne, tak jen hezky stranou pozornosti a zájmu. Konalo se před ním vůbec někdy nějaké větší společné, neřku-li výhradně české, vzpomínkové setkání? Je to i kus naší minulosti!

Ale také paměť přeživších je příznačně vybírává. „Proč? Proč museli tito lidé zemřít?“, ptal se před odhalením během svého proslovu předseda krajského spolku Herbert Prochazka. „Jen proto, že se znali ke svému němectví a bránili jej?“ Jakoby násilí slétlo na zem v květnu 1945 z čistého nebe a vzpomínka na všechny ty miliony zabitých civilistů od Norska po Egypt, od Británie po Volhu a Kavkaz byla jen klamným přeludem.

„Tyto oběti vybízejí oba národy, aby v budoucnosti žily spolu v míru.“, hlásá deska. Ovšem dokud si naši němečtí krajané naprosto určitě neuvědomí, že o smrti jejich blízkých se nerozhodlo na Jaltě ani v Postupimi, ale už v Mnichově – a zároveň dokud obě strany, německá i česká, budou oplakávat výhradně jen své mrtvé – dotud bude přetržený, už trochu rzivý železný snop na novoulickém hřbitově jen vyčítavým pomníkem vzájemného nedorozumění.

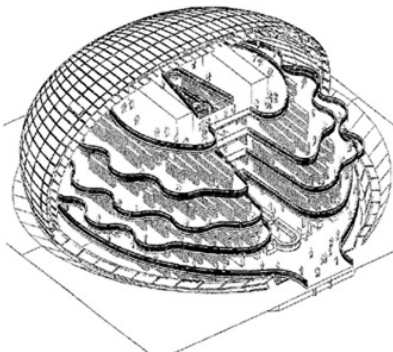
Z balónu

Lenka Prucková

Vždycky, když se nám zdá, že usínáme na vavřínech, je třeba opustit naši milou rodnou hroudu, zabrousit do okolí a zjistit, zda někde nedělají něco jinak a lépe než u nás. K tomu nám, knihovníkům, slouží zahraniční vzdělávací zájezdy. Již dávno nejsou jen příležitostí k nákupům či možnostmi dostat se někam ven, ale staly se nedílnou součástí vzdělávání a budování světonázoru našich lidí, který není poplatný ani pravé ani levé straně politického spektra.

S těmito nemalými cíli jsme se koncem dubna 2008 vypravili s Českou informační společností¹⁾ do Berlína, abychom zhlédli tři knihovny s různými zřizovateli, s různým posláním, ale společnou touhou dokázat, že knihovny v dnešní době nejsou mrtvé, že to jsou moderní informační instituce s novými možnostmi a velkou budoucností před sebou.

Téměř plně obsazený autobus vyjel koncem dubna 2008 z Prahy směrem k německým hra-

Berlínská státní knihovna

Berlínská státní knihovna

nicím – ale dá se říci k hranicím, když máme schengenský prostor? Průvodce, který provázel turisty již za éry NDR, uměl citlivě, hlavně těm mladším, přiblížit dobu trabantů, výjezdních doložek, nákupních zájezdů a rozděleného Berlína. Připomenul nám i spoustu mezníků z německé historie, především události vztahující se k vzniku, vývoji a zničení Berlína. Když člověk vidí na vlastní oči tu obrovskou energii a spoustu peněz, která teprve teď, mnoho let po válce, je do obnovy města vkládána, pochopí, jaký strašný dopad pro obyvatelstvo válka má.

Vývoj rozděleného města dokumentuje také samotná Berlínská státní knihovna – Die Staatsbibliothek zu Berlin (www.staatsbibliothek-berlin.de), jejíž historie sahá až 350 let zpět. V době 2. světové války byl její slibný vývoj násilně přerušeno, knihovní fondy zachráněny jen díky klášterům a hradům, v nichž byly uschovány. S rozdělením Berlína byla knihovna rozpojena a teprve v roce

1992 opět spojena. Jedna z budov sídlí na ulici Unter den Linden (dříve východní část), druhá na Postdamer Strasse (západní část). Celkově knihovní fond tvoří 10 milionů knih, 1 milion map a atlasů, tisíce rukopisů, hudebnin, časopisů ...

Budova na Potsdamer Strasse 33, kterou jsme navštívili, pochází z roku 1978 a dokumentuje obrovský posun, který knihovnictví za tu dobu zaznamenalo. Stavba připomíná pražský Palác kultury – obrovské, rozlehlé místnosti, schodiště a velká okna. Řady a řady lístkových katalogů v přízemí, ve kterých nikdo nehledá...; vstupní prostor s tehdy moderními barevnými luxfery, kde vítr přímo tancuje...; jedna velká místnost s nedostatkem denního světla, ve které společně pracuje, nakupuje, katalogizuje, označuje, odpočívá, mluví a telefonuje skoro 75 lidí; místa pro informační službu, kde nikdo nesedí... Prostě vývoj jde dál a bude na něj třeba reagovat.

Co nás zaujalo? Vzhledem k tomu, že většina dnešních studentů používá ke studiu notebook, knihovna nahradila obvyklá studijní místa příjemnými stolkami se zásuvkami pro připojení k internetu. Vhodnější selekci služeb pro čtenáře umožňuje i dělení pracovníků na odborné knihovníky, kteří jsou obecně vysoce oceňováni, jsou finančně lépe ohodnoceni a vždy vysokoškolsky vzděláni, a na knihovnické asistenty, kteří je doplňují, jejich práce není tak odborná, velký důraz se klade spíše na komunikační schopnosti a ochotu pomoci. Co možná překvapí nás v České republice, kde jsme směřováni k veřejnému přístupu do knihoven a hlavně k internetu, je striktní přístup jen pro registrované čtenáře, a to buď s členskou legitimací, nebo se zakoupenou měsíční vstupenkou. Vše hlídá vstupní brána s počítačem. Knihy jsou ve skladu uloženy

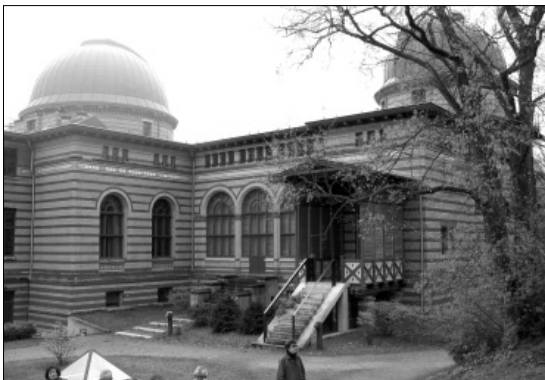

Philologische Bibliothek

ve speciálních vozících a přijíždějí automatizovaně přímo k výpůjčnímu pultu. Celá operace trvá maximálně 5 minut. Práce lidí obsluhující linku je náročná hlavně kvůli hlučnějšímu prostředí.

Neodpustím si trošku rýpnout do chování nás, českých návštěvníků státní knihovny. Přestože jsme byli požádáni, abychom nefotili s bleskem – samozřejmě se mezi námi takoví zlobiví jedinci našli; a styděla jsem se, když si z jedné skříně v zázemí brali naši knihovníci bez dovolení propagační materiály, které pro nás stejně měli na konci připraveny.

Knihovna v pořadí druhá působila při svém vstupu nenápadně. V zeleni a mezi lavičkami vchod do prostor Filozofické fakulty Svobodné univerzity Berlín (Freie Universität Berlin), ale hned za ním obrovská koule – dílo britského architekta Normana Roberta Fostera. Philologische bibliothek (www.fu-berlin.de/bibliothek/philbib/), budova tvaru lidského mozku, která byla slavnost-

Knihovna Výzkumného ústavu klimatologického

ně otevřena v roce 2005 za účasti autora, nabízí kolem 700 000 svazků. Celá budova je laděná do kontrastu šedé a žluté – každou chvíli máte dojem, že právě vychází slunce. Účelné stolky s připojením pro notebooky na kaskádovitě uspořádaných podlažích oživují vnitřní prostor. Tři poschodí nahoru a jedno směrem dolů nabízejí veškeré moderní knihovnické služby. Nezapomíná se ani na handicapované uživatele. Ocenili jsme některé vychytávky – např. oboustrannou obrazovku počítače, kdy při zodpovídání dotazu vidí řešení jak knihovník, tak tazatel; knihovnický systém, který zjišťuje nejenom, zda knihu knihovna má a zda je volná, ale i přesné místo v regále, kde ji čtenář najde.

Právě konfrontace požadavků studentů a knihovníků, se kterou se ve vysokoškolských knihovnách setkáváme nejčastěji, a s tím spojený tlak na některé typy služeb, posunuje knihovnictví k vyšším cílům a nedovolí nám zakrnět.

Poslední knihovna byla „třešničkou na dortu“. Nevelká rozměry, ale významná svými službami,

kteří jako odborná knihovna poskytuje – knihovna Výzkumného ústavu klimatologického v Postupimi (www.pik-potsdam.de). Historická část knihovny nám připomněla doby prvních vědeckých pracovníků, nové prostory dokumentovaly motto pana vedoucího knihovny, že dříve chodili lidé do knihovny, nyní chodí knihovna za nimi. V myslí mi zůstává obrázek regálů s časopisy, kdy přes titulní strany vzorků časopisů vidíme nápis ON-LINE ONLY. Celý Výzkumný ústav klimatologický je účelným prolínáním starého a nového – budovy jako z nějaké německé pohádky včetně podivné Einsteinovy věže a ústavu plného mladých myšlenek, jehož pracovníci jsou autory mnoha vědeckých objevů v oblasti věd o Zemi.

Berlín je fantastické město, opravdu vstalo z popela, přežilo své utlumení v době rozdělení a teď se snaží. Na jedné straně dává obrovské peníze do obnovy a restaurace původních historických staveb, na straně druhé staví budovy hodné čtvrtí Manhattanu. Balón, oblíbená turistická atrakce, který nad městem visí a z něhož můžete celé město pozorovat, umožňuje nadhled. Nadhled nad námi lidmi, nad tím, kdo jsme, kam směřujeme, které jsou priority našich činností. Nad knihovnami, nad naší prací. Umožňuje srovnání. A z něho my, čeští knihovníci, vůbec nevycházíme špatně. Možná by to chtělo trochu víc sebevědomí...

* Česká informační společnost, o.s., (ČIS), založená v roce 1990, je sdružení občanů, kteří pracují v některém z oborů zabývajících se vyhledáváním, uchováváním a zpřístupňováním informací odborného (vědeckého, technického, ekonomického, medicínského apod.) charakteru. Jedná se zejména o informační pracovníky, archiváře, bibliografy, knihovníky, administrátory informačních systémů v informačních institucích a další příbuzné profese.

■ 1. 8. 2008 byla zahájena v Lovecko-lesnickém muzeu v Úsově výstava obohacená exponáty ze sbírky Dr. Ing. Jaroslava Pospíšila s názvem *Krása lesnických uniforem*, která potrvá do 31. 10. 2008

■ ve spolupráci s muzei v Šumperku, Bruntále a státním archivem v Jeseníku probíhá v rytířském sále Vlastivědného muzea Jesenicka atraktivní výstava *S praporem a půllitrem* o spolkovém životě na Jesenicku; ukončena bude dne 28. 9. 2008

■ výstava *Ukřižování ze Zašové: Restaurování* v Arcidiecézním muzeu v Olomouci je další z výstav, kterou se snaží Muzeum umění Olomouc nejméně jednou ročně představit veřejnosti obnovu unikátní památky; pozornost vzbuzuje i katalog výstavy, která potrvá do 26. 10. 2008

■ v Muzeu Komenského v Přerově probíhá až do 30. 11. 2008 výstava fotografií *Juraj Kaman: Svět pouští – pouště světa*; název výstavy již prozrazuje samotné téma – zážitky z cest za splněnými sny (Thajsko, Barma, Singapur, Malajsie...)

■ v obrazárně Arcidiecézního muzea Olomouc bude dne 25. 9. 2008 zahájena dlouhodobá expozice *Středoevropské malířství 16.–18. století z olomouckých sbírek*, jejíž přípravu a bádání vedl prof. Milan Togner; ve výběru exponátů s převahou sakrálních výjevů je možno shlédnout díla malířů Karla Škréty, Johanna Heisse, Norberta Grunda, Františka Antonína Palka, Albrechta Dürera a dal.

■ téhož dne bude v galerii muzea zahájena výstava spojená se 400. výročím obnovení mincovního práva olomouckých biskupů, věnovaná jednomu z vlivných představitelů kulturního a společenského života té doby *Kardinál František z Dietrichsteina (1570–1636), Prelát a politik neklidného věku*; výstava potrvá do 4. 1. 2009

■ ve dnech 20. 9.–18. 10. 2008 probíhá v Olomouci již 15. ročník *Podzimního festivalu duchovní hudby*

■ ročník přehlídky dechových hudeb pod názvem *Muzikanti hrajte!* pořádá dne 11. 10. 2008 Výstaviště FLORA Olomouc

■ Městská kulturní zařízení v Jeseníku zvou návštěvníky ve dnech 17.–19. 10. 2008 na *Slovenské dny v Jeseníku* – setkání se slovenským jazykem a slovenskou kulturou

■ jubilejní 25. ročník s mezinárodní účastí *Přerovský jazzový festival – PŘEROV 2008* se uskuteční v Městském domě i na venkovních scénách ve dnech 23.–25. 10. 2008, do Přerova zvou pořadatelé Nadační fond PJF a Město Přerov

■ v říjnových dnech je město Olomouc hostitelem festivalu barokní hudby pod názvem *Baroko – Opera Schrattenbach*

■ Kulturní středisko Velká Bystřice je dne 8. 11. 2008 pořadatelem 10. ročníku přehlídky trampských, country, bluesgrassových a folkových skupin *Bystřické banjo*

■ Dům kultury Šumperk a město Šumperk jsou ve dnech 13.–16. 11. 2008 hostiteli 13. ročníku mezinárodního bluesového festivalu *Blues Alive*

■ knižní veletrh a literární festival *LIBRI* probíhá ve dnech 20.–22. 11. 2008 na výstavišti Flora v Olomouci

■ Dům kultury v Šumperku zve návštěvníky na 17. ročník přehlídky filmů a besedování o nich *Horování* dne 29. 11. 2008

■ Všechna muzea zřizovaná Olomouckým krajem zvou v předvánočním čase na tematické výstavy, jarmarky, koncerty a vánoční povídkání.

NOVÉ KNIHY

Městská knihovna ve Šternberku

České spolky v minulosti zakládaly zpravidla české veřejné knihovny ve městech s převážně německým obyvatelstvem. V Olomouci to byla v roce 1889 Národní jednota, ve Šternberku v roce 1883 Český čtenářský spolek Moravan. V historii šternberské knihovny byly šťastnými mezníky letopočty končící osmičkou: v roce 1908 mohla knihovna onoho čtenářského spolku, čítající 429 svazků, rozvinout své působení, když ji převzal olomoucký odbor Národní jednoty a zpřístupnil ji ve šternberském spolkovém domě. Druhým šťastným letopočtem je nejmladší výročí – od roku 1998 uplynulo deset let trvalého umístění knihovny v budově Městského kulturního centra, Masarykova ulice č. 20.

Podrobné informace o vývoji knihovny, jejích aktivitách a vedoucích knihovny najdou zájemci v publikaci **Městská knihovna ve Šternberku**, vydané k letošnímu 125. výročí vzniku. Veřejnosti bude prezentován titul, provedený vkusně a proložený četnými ilustracemi, 11. listopadu 2008 na slavnostním shromáždění, a to přesně v den, na který připadá ono výročí.

Text publikace připravila Vlasta Hlúzová, příkladná zpracovatelka několika titulů s regionální tematikou. Se sběrem materiálu jí byly nápomocné dvě poslední vedoucí knihovny Jana Konupčíková a Ivana Pajtlová.

Bohumil Smejkal

Poezie ze šuplíku

V rámci letošního 24. knižního veletrhu a 15. literárního festivalu LIBRI 2008

vyhlašujeme 2. ročník veřejné soutěže Poezie ze šuplíku, která je určena autorům, kteří své básně profesionálně nepublikovali. Je rozdělena do dvou kategorií

1. kategorie: do 18 let

2. kategorie: nad 18 let

V každé kategorii budou oceněni tři básníci. Autoři, kteří se chtějí zúčastnit soutěže, mohou poslat jednu ze svých básní s kontaktem na sebe na adresu: Výstaviště Flora Olomouc, a. s., Wolkerova 17, Olomouc, 771 11 s viditelným označením LIBRI 2008 nebo elektronicky na e-mail: novakova@flora-ol.cz, případně předat osobně na VFO Mgr. Janě Novákové.

Uzávěrka této soutěže je 5. 11. 2008

Vítězové soutěže obdrží výtisk vítězných prací, který bude vyroben přímo na výstavišti během knižního veletrhu a literárního festivalu Libri. Při vyhlášení této soutěže si vítězové budou moci prezentovat své básně. Práce budou publikovány v literárních časopisech Krok a Host. Absolutním vítězům nabídneme autorské čtení spolu s již zavedeným autorem.

REGIONÁLNÍ KULTURNÍ OSOBNOSTI

ŘÍJEN

Beringer, Antonín – překladatel; filolog

* 24. 10. 1888 Telč, okr. Jihlava

† 28. 06. 1939 Telč, okr. Jihlava

Místa působení: Telč, okr. Jihlava

Literatura: Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962.

Čep, Václav – překladatel

* 10. 10. 1908 Myslechovice, okr. Olomouc

† 26. 09. 1986

Místa působení: Šumperk

Pozn.: bratr prozaika a překladatele Jana Čepa; překládal z italštiny, francouzštiny, španělštiny

Literatura: Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 1. A–G. Praha 1985.

Filgas, Josef – autor dětské literatury; básník; prozaik; publicista; novinář

* 16. 10. 1908 Chropyně, okr. Kroměříž

† 11. 03. 1981 Ostrava

Místa působení: Ostrava

Pozn.: přispíval do různých periodik (Havíř, České slovo, Dělnický deník, Duch času, Mateřídouška, Jiskra); psal fejetony a reportáže pro rozhlas; roku 1937 založil vlastní časopis Havířská neděle, později Ostravská neděle, později Rodná země slovem i obrazem

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 2. Opava – Ostrava 1994; Šuleř, O.: Laskavé podobizny. Ostrava 2005; Málková,

I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001; Nakladatelství Profil v Ostravě představuje své autory. Ostrava 1986.

Gregar, Ferdinand – spisovatel

* 22. 10. 1848 Blížkov, okr. Žďár nad Sázavou

† 1910 Olomouc

Místa působení: Olomouc; Brno; Třebíč; Valašské Meziříčí, okr. Žďár nad Sázavou

Pozn.: psal recenze školních učebnic

Literatura: Olomoucké hřbitovy a kolumbária. Olomouc 2001; Zejda, R. – Jurman, H. – Havlíková, L.: Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou. Velké Meziříčí 1992.

Hradečný, Pavel – historik

* 30. 10. 1938 Brno

† 17. 06. 2006

Místa působení: Brno

Pozn.: balkanista; zaměření na dějiny Albánie, Jugoslávie a Řecka v 19. a 20. století; od roku 1966 působil v Praze

Literatura: Kdo je kdo. 91/92. Česká republika. Federální orgány ČSFR. 1. A–M. Praha 1991; Český časopis historický, 104, 2006, č. 4.

Jureček, Josef – kulturně-osvětový pracovník; publicista

* 04. 10. 1898 Děhylov, okr. Opava

† 22. 03. 1942 Osvětim (Polsko)

Místa působení: Opava; Ostrava

Oblast působení: Opavsko; Ostravsko

Pozn.: spolupracovník V. Martínka; krajský osvětový referent

Literatura: Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 1. Opava 1972; Slezský sborník, 46 (6), 1948.

Konrad, Kurt – literární kritik; novinář; historik
* 15. 10. 1908 Třebíč

† 25. 09. 1941 Drážďany (Německo)

Místa působení: Brno

Pozn.: působil v levicově orientovaných novinách

Literatura: Göbl, L.: Osobnosti Vysočiny. 1. Pelhřimov 2005; Kurt Konrad, spolutvůrce pokrokové kulturní politiky a literární kritika na Moravě v letech 1918–1938. Brno 1989.

Kyselý, Milan – redaktor; publicista; prozaik

* 13. 10. 1928 Brno

† 16. 10. 1989 Ostrava

Místa působení: Ostrava

Pozn.: pracoval v redakci časopisu Československý voják; různé funkce v Čs. televizi Ostrava; působil ve vedení folklorních souborů Hlubina v Ostravě a Javorový v Třinci; těžištěm jeho literární tvorby jsou povídky

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 5 (17). Ostrava 2004; Šuleř, O.: Laskavé podobizny. Ostrava 2005; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001.

Martiník, Václav – autor písňových textů a libret k operetám; divadelní režisér; dramatik; publicista; prozaik

* 02. 10. 1908 Velká Polom, okr. Ostrava

† 16. 02. 1984 Praha

Místa působení: Ostrava

Pozn.: vztah díla ke Slezsku

Literatura: Slovník české literatury 1970–1981. Praha 1985.

Nedbal, Karel – dirigent; hudební spisovatel; skladatel

* 28. 10. 1888 Dvůr Králové nad Labem, okr. Trutnov

† 20. 03. 1964 Praha

Místa působení: Brno; Olomouc

Pozn.: v letech 1945–60 dirigent opery pražského Národního divadla

Literatura: Český taneční slovník. Praha 2001; Janota, D. – Kučera, J. P.: Malá encyklopedie české opery. Praha 1999; Postavy brněnského jeviště. 2. Brno 1989; Český biografický slovník XX. století. 2. K–P. Praha 1999.

Soldán, Ladislav – divadelní kritik; literární historik; literární kritik

* 10. 10. 1938 Brno

Místa působení: Blansko; Brno

Literatura: Hejl, E. – Procházka, Z.: Koho dal náš okres divadlu. Blansko 1986.

Sommer, Ernst – novinář; prozaik

* 29. 10. 1888 Jihlava

† 20. 10. 1955 Londýn (Velká Británie)

Pozn.: odpůrce nacismu; v roce 1924 vydával časopis Die Provinz; v roce 1938 emigroval do Velké Británie, kde přispíval do exilových časopisů; ve své tvorbě se věnoval historickým látkám

Literatura: Československý biografický slovník. Praha 1992; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999.

Sonnek, Ladislav – kronikář; historik; fotograf
* 12. 10. 1928 Hradec nad Moravicí, okr. Opava
† 05. 12. 2004

Místa působení: Háj ve Slezsku, okr. Opava; Hradec nad Moravicí, okr. Opava

Pozn.: budoval Muzeum města Hradec nad Moravicí; vedl kroniku; vydával městské fotonoviny; publikoval články v Opavsku

Literatura: www.knih-havirov.cz/LANius; Vlastivědné listy, 24, 1998, č. 2.

Tiray, Jan – hudební skladatel; publicista; spisovatel

* 23. 10. 1858 Velká Bíteš, okr. Žďár nad Sázavou

† 25. 07. 1925 Zbraslav, okr. Brno

Místa působení: Telč, okr. Jihlava; Velká Bíteš, okr. Žďár nad Sázavou

Pozn.: zajímal se o regionální historii; přispíval do Učitelských listů, Učitele aj.; prováděl hudební osvětu a psal vlastní skladby

Literatura: Zejda, R. – Jurman, H. – Havlíková, L.: Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou. Třebíč 1992.

Vacek, Zlatomír – herec; recitátor

* 22. 10. 1918 Vídeň (Rakousko)

† 03. 12. 1972 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: člen divadla ABC Praha v letech 1959–62; v Městských divadlech pražských v letech 1962–63; věnoval se uměleckému předne-

su; spolupracoval s rozhlasem; působil v dabingu

Literatura: Postavy brněnského jeviště. 1. Brno 1991; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999.

Zatloukal, Pavel – autor odborné literatury; historik architektury; teoretik výtvarného umění; historik umění

* 27. 10. 1948 Olomouc

Místa působení: Olomouc

Pozn.: člen vědecké rady Ministerstva kultury ČR; zabývá se dějinami architektury v českých zemích a ve střední Evropě; publikace o architektuře na Moravě

Literatura: Tomáš Černoušek a jeho přátelé. Olomouc 1987; Ševčíková, H. – Petřík, M.: Cena města Olomouce 1997–1998. Olomouc [1999]; Český biografický slovník XX. století. 3. Q–Ž. Praha 1999; Kdo je kdo. Osobnosti české současnosti. 5000 životopisů. Praha 2005.

LISTOPAD

Brun, Richard – autor odborné literatury; ilustrátor; malíř; scénograf

* 10. 11. 1908 Plzeň

† 20. 12. 1980 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: ilustroval knihy pro mládež; autor metodických příruček pro kreslení; studijní cesty do severských států

Literatura: Dufková, E.: Postavy brněnského jeviště. 3. Brno 1994; Toman, P.: Nový slovník československých výtvarných umělců. [3]. Do-

datky ke slovníku československých výtvarných umělců. Ostrava 1994.

David, Karel – baskytarista; básník; textař

* 14. 11. 1958 Brno

Místa působení: Želetice, okr. Znojmo

Pozn.: textař hudební skupiny Ještě jsme se nedohodli, textař Ivy Bittové

Literatura: Host, 1991, č. 7.

Hejret, Jan – novinář; překladatel

* listopad 1868 Zruč, okr. Plzeň-sever

† 02. 10. 1947 Praha

Místa působení: Kroměříž; Olomouc

Pozn.: od roku 1891 redaktor krajinských listů v Kroměříži, Olomouci, Písku a Plzni; překládal ze slovanských jazyků, zvl. z ruštiny; soustavně sledoval politické a kulturní poměry ve slovanských zemích, které všechny procestoval

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 4 (16). Ostrava 2003; Český biografický slovník XX. století. 1. A–J. Praha 1999.

Horálek, Karel – folklorista; literární vědec; filolog

* 04. 11. 1908 Rajhrad, okr. Brno-venkov

† 26. 08. 1992 Praha

Místa působení: Olomouc

Pozn.: zabýval se problémy textové kritiky, slovanskou versologií a lidovou slovesností; od roku 1947 prof. UK Praha; v letech 1972–78 ředitel Ústavu pro jazyk český ČSAV

Literatura: Kdo je kdo. 91/92. Česká republika. Federální orgány ČSFR. 1. A–M. Praha 1991;

Český biografický slovník XX. století. 1. A–J. Praha 1999; Československý biografický slovník. Praha 1992.

Hrubý, Věnceslav – kulturně-osvětový pracovník; publicista; filolog; vydavatel

* 21. 11. 1848 Horní Libochovná, okr. Žďár nad Sázavou

† 09. 01. 1933 Opava

Místa působení: Valašské Klobouky, okr. Zlín; Opava; Těšín, okr. Karviná

Oblast působení: Opavsko; Slezsko; Těšínsko; jižní Morava

Pozn.: vlastním nákladem vydával první české noviny na Těšínsku – Noviny těšínské

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 11. Ostrava 1998; Ficek, V.: Biografický slovník širšího Ostravska. 1. Opava 1972.

Machala, Lubomír – literární historik; literární kritik

* 10. 11. 1958 Bruntál

Místa působení: Olomouc

Pozn.: specializace na poválečnou českou a slovenskou literaturu včetně exilové a samizdatové produkce

Literatura: Panorama české literatury. Olomouc 1994; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001; Kdo je kdo. Osobnosti české současnosti. 5000 životopisů. Praha 2005.

Matoušek, Petr – esejista

* 14. 11. 1968 Jihlava

Pozn.: v letech 1988–89 šéfredaktorem jihlavského samizdatového čtvrtletníku Otrušík;

recenzentsky, esejisticky a editorsky zaměřen na literaturu anglického jazykového okruhu, literaturu pro děti a mládež a problematiku elektronických knih; příspěvky do periodik Literární noviny, Host, Revue Labyrint, Právo aj.; žije v Praze

Literatura: Salon. Literární příloha Práva, 2004, č. 349.

Nečas, Jaromír – spisovatel; publicista

* 17. 11. 1888 Nové Město na Moravě, okr. Žďár nad Sázavou

† 30. 01. 1945 Merthyr Mawr (Velká Británie)

Místa působení: Brno

Pozn.: byl politicky angažovaný (sociální demokrat); za války působil v exilové vládě v Londýně

Literatura: Göbl, L.: Osobnosti Vysočiny. 1. Pelhřimov 2005; Zejda, R. – Jurman, H. – Havlíková, L.: Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou. Velké Meziříčí 1992.

Piter, Josef – archivář; knihovník; spisovatel

* 05. 11. 1708 Třebechovice pod Orebem, okr. Hradec Králové

† 15. 05. 1764 Rajhrad, okr. Brno-venkov

Místa působení: Rajhrad, okr. Brno-venkov

Pozn.: řeholní jméno Bonaventura; autor řady náboženských a historiografických děl

Literatura: Jakubcová, A.: Starší divadlo v českých zemích do konce 18. století. Praha 2007; Hoffmannová, J.: Biografický slovník archivářů českých zemí. Praha 2000.

Rypáček, František Jaroslav – básník; historik; redaktor

* 04. 11. 1868 Hracholusky, okr. Prachatice

† 20. 03. 1939 Brno

Místa působení: Třebíč; Brno

Pozn.: jako historik se soustředil na český středověk; psal články do Časopisu Matice moravské

Literatura: Chmel, Z.: Galerie brněnských osobností. 3. N–S [i.e. P–S]. Brno 2003.

Zawisza, Oskar – folklorista; historik; dramatik

* 23. 11. 1878 Jablunkov, okr. Frýdek-Místek

+ 18. 01. 1933 Těrlicko, okr. Karviná

Místa působení: Petrovice, okr. Karviná; Havířov-Bludovice, okr. Karviná; Německá Lutyně, okr. Karviná; Těrlicko, okr. Karviná

Pozn.: sbíral folkloristické texty; přispíval do regionálních periodik; v Těrlicku založil ochotnický divadelní soubor a orchestr

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 10. Ostrava 1998.

PROSINEC

Brzobohatý, František – spisovatel; redaktor; sborníkář; zpěvák

* 12. 12. 1838 Luhačovice, okr. Zlín

† 29. 12. 1914 Lipník nad Bečvou, okr. Přerov

Místa působení: Brno; Lipník nad Bečvou, okr. Přerov; Uherské Hradiště; Český Těšín, okr. Karviná

Pozn.: průkopník regionální literatury na Moravě
Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 8. Ostrava 1997; Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 1. A–G. Praha 1985.

Dorovská, Dagmar – literární teoretička; malířka

* 21. 12. 1938 Prostějov

Místa působení: Brno; Otaslavice, okr. Prostějov
Pozn.: insitní malířka; většina obrazů zachycuje vesnické prostředí

Literatura: Dolívka, J.: Výtvarníci prostějovského regionu. Prostějov 2007; Černá, J.: Slovníček současných brněnských spisovatelů. Brno 1994.

Gregor, Alois – editor; folklorista; literární historik; publicista; filolog

* 14. 12. 1888 Kožušice, okr. Vyškov

† 08. 09. 1971 Letovice, okr. Blansko

Místa působení: Brno; Telč, okr. Jihlava

Literatura: Lexikon české literatury. Osobnosti, díla, instituce. 1. A–G. Praha 1985.

Havelková, Vlasta – publicistka; národopisná pracovnice

* 12. 12. 1858 Blansko

† 16. 06. 1939 Praha

Místa působení: Olomouc

Pozn.: první národopisná sběratelka na Moravě

Literatura: Fischer, R.: Olomoucký památník. 1848–1918. Olomouc 1938.

Hirt, Karl Emerich – básník; dramatik

* 19. 12. 1888 Opava

† 24. 01. 1963 Innsbruck (Rakousko)

Místa působení: Opava

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 8 (20). Ostrava 2006.

Holman, Miroslav – básník; divadelní kritik; dramatik; prozaik

* 07. 12. 1938 Chodská Lhota, okr. Domažlice

Místa působení: Brno

Literatura: Černá, J.: Slovníček současných brněnských spisovatelů. Brno 1994.

Hradil, František Míťa – hudební kritik; inspektor kultury; klavírista; publicista; sbormistr; skladatel

* 08. 12. 1898 Vsetín

† 06. 08. 1980 Ledec nad Sázavou, okr. Havlíčkův Brod

Místa působení: Ostrava

Oblast působení: Ostravsko; Slezsko

Pozn.: syn Antonína Hradila; od roku 1956 v Praze, kde byl ředitelem Vyšší hudebně pedagogické školy; vedoucí kabinetu hudebních škol do roku 1966; podílel se na založení Ostravského symfonického orchestru; publikoval kritiky v časopise Hudební a divadelní obzor, který i spoluredigoval; psal do Moravskoslezského deníku, Černé země, Ducha času, Hudebních rozhledů aj.

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 2. Opava – Ostrava 1994; Čeští skladatelé současnosti. Praha 1985.

Kaloč, Zdeněk – dramatik; televizní scenárista a režisér; činoherní režisér

* 10. 12. 1938 Ostrava

Místa působení: Brno

Pozn.: během studia pracoval jako asistent A. Radoka; působení v Divadle na Vinohradech v Praze

Literatura: Slovník české literatury 1970–1981. Praha 1985; Slovník českých spisovatelů od roku 1945. 1. A–L. Praha 1995; Český biografický slovník XX. století. 2. K–P. Praha 1999.

Klímová, Božena – básnířka; prozaička

* 13. 12. 1948 Malé Heraltice, okr. Opava

Místa působení: Ostrava

Pozn.: některé její sbírky přeloženy do angličtiny, polštiny a němčiny; příspěvky do regionálního tisku; spolupráce s rozhlasem

Literatura: Machala, L.: Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990–1995. Olomouc 1996; Salon. Literární příloha Práva, 2004, č. 370.

Kotarbová, Eva – básnířka; knihovnice; redaktorka

* 24. 12. 1948 Ostrava -Vítkovice, okr. Ostrava

Místa působení: Ostrava

Pozn.: řada jejích textů byla zhudebněna

Literatura: Nakladatelství Profil v Ostravě představuje své autory. Ostrava 1983; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001; Slovník české literatury 1970–1981. Praha 1985.

Krejčí, Jan – básník; divadelní kritik; překladatel

* 15. 12. 1868 Nový Bydžov, okr. Hradec Králové

† 13. 01. 1942 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: zaměřen na dějiny německé literatury

Literatura: Šlechtová, A. – Levora, J.: Členové České akademie věd a umění 1890–1952.

Praha 2004; Kdy zemřeli...? 1937–1962. Praha 1962.

Lebloch, Otakar – publicista; novinář; spisovatel

* 16. 12. 1888 Velké Bílovice, okr. Břeclav

† 03. 11. 1966 Brno

Místa působení: Břeclav

Literatura: Slovníček spisovatelů okresu Hodonín. Hodonín 1996.

Mahler, Zdeněk – dramatik; filmový scenárista; prozaik; redaktor; rozhlasový redaktor

* 07. 12. 1928 Batelov, okr. Jihlava

Pozn.: cesty do Indie a Anglie; psal televizní hry a seriály; autor literatury pro děti; redaktor Čs. rozhlasu; v letech 1953–55 asistent na FAMU; v letech 1960–61 dramaturg Laterny magiky; autor televizních dokumentů

Literatura: Dokumentační přehled ČTK, 28, 1993, č. 24; Slovník českých spisovatelů. Praha 1964; Český biografický slovník XX. století. 2. K–P. Praha 1999.

Marečková, Julie – operetní pěvkyně; recitátorka; činoherní herečka; činoherní režisérka

* 12. 12. 1908 Plzeň

† 04. 06. 1980 Brno

Místa působení: Blansko; Brno

Literatura: Hejl, E. – Procházka, Z.: Koho dal náš okres divadlu. Blansko 1986.

Petrů, Eduard – bibliograf; literární historik; literární teoretik; editor

* 16. 12. 1928 Olomouc

† 03. 03. 2006 Olomouc

Místa působení: Olomouc

Pozn.: podílel se na akademických Dějinách české literatury; zabýval se historií českého středověkého a humanistického písemnictví; spoluzakladatel filmového festivalu Academia film Olomouc

Literatura: Slovník české literatury 1970–1981. Praha 1985; Ševčíková, H. – Petřík, M.: Cena města Olomouce 1997–1998. Olomouc [1999]; Český biografický slovník XX. století. 2. K–P. Praha 1999; Málková, I. – Urbanová, S.: Literární slovník severní Moravy a Slezska (1945–2000). Olomouc 2001; Česká literatura, 54, 2006, č. 4.

Slaviček, Karel – hudebník; spisovatel

* 24. 12. 1678 Jimramov, okr. Žďár nad Sázavou
† 24. 08. 1735 Peking (Čína)

Místa působení: Olomouc

Pozn.: první český sinolog; jako misionář pobýval v letech 1716–35 v Číně

Literatura: Göbl, L.: Osobnosti Vysočiny. 1. Pelhřimov 2005; Bystřicko, 1991, říjen; Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté. Praha 1999.

Soukupová, Jana – básnířka; novinářka

* 06. 12. 1958 Brno

Místa působení: Brno

Pozn.: spolupráce s nakladatelstvím Petrov, Bonus A, Doplněk

Literatura: Salon. Literární příloha Práva, 2002, č. 288.

Šíma, Bogusław Josef – kronikář

* 15. 12. 1908 Starý Bohumín, okr. Karviná

† 01. 10. 1984 Starý Bohumín, okr. Karviná

Místa působení: Starý Bohumín, okr. Karviná

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. Nová řada. 8 (20). Ostrava 2006.

Tarkó, Helena Marie – překladatelka; prozaička; básnířka

* 21. 12. 1948 Zlín

Literatura: Slovník osobností kulturního a společenského života Valašska 2000. Valašské Meziříčí 2000.

Urban, Otto – autor literatury faktu; historik

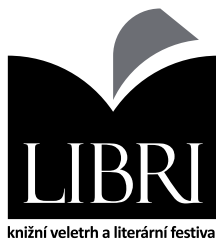
* 09. 12. 1938 Bílovec, okr. Nový Jičín

† 07. 05. 1996 Praha

Pozn.: od roku 1967 působil na Fil. fak. UK v Praze; zabýval se politickými, hospodářskými a kulturními dějinami 19. a začátku 20. století; spolupráce s tiskem, rozhlasem a televizí; vědecká stáž na univerzitě v Heidelbergu (Německo)

Literatura: Biografický slovník Slezska a severní Moravy. 10. Ostrava 1998; Slovník klubu autorů literatury faktu. Praha 1996; Československý biografický slovník. Praha 1992.

24. knižní veletrh a 14. literární festival

20.–22. 11. 2008

pavilony A a E – Výstaviště Flora Olomouc

40. výročí československého roku 1968

Výstava dobových fotografií, besedy, projekce normalizačních filmů

Věda a víra

rok 2008 – Rok Bible

Nejkrásnější české knihy roku a Kniha Libri

Prezentace oceněných knih

Výstava bibliofilů a ex libris

Účast zahraničních kulturních institucí

Tvůrčí dílny a workshopy

Literární soutěže

Besedy, autorská čtení, koncerty, divadelní představení

Těžištěm akce bude prezentace nakladatelství

Kontakt:

Výstaviště Flora Olomouc, a.s. | LIBRI | Wolkerova 17 | 585 726 208 | novakova@flora-ol.cz
aktuální informace na www.flora-ol.cz

Z obsahu:

Jitka Balatková s Libuší Hrabovou

Irena Šindlářová s Renatou Charouskovou

Bibliofilské hnutí v českých zemích

- Martin Dyrynk

Nová Akropolis v novém sídle

- Petra Goliášová

Literární motivy v díle Jany Jemelkové

- Bohumír Kolář

Německý trojlístek k výročí Mnichova

- Štěpán Kohout

3